

H O T Ă R Î R E cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014 nr. 90 din 12.05.2011

Monitorul Oficial nr. 118-121/331 din 22.07.2011

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre

Art.1. – Se aprobă Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014, prezentat în anexa la prezenta hotărîre.

Art.2. – Guvernul, autoritățile publice centrale și locale vor întreprinde măsuri pentru realizarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014.

Art.3. – Guvernul va crea Comisia pentru implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014, care va monitoriza și evalua implementarea Planului.

Art.4. – Anual, pînă la data de 1 aprilie, Guvernul va informa Parlamentul despre măsurile întreprinse în vederea executării Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014.

Art.5. – Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului va exercita controlul permanent asupra îndeplinirii Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014 și va informa periodic Parlamentul, în cadrul ședințelor plenare, despre gradul de realizare a acțiunilor prevăzute în Plan.

Art.6. – Prezenta hotărîre intră în vigoare de la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Chișinău, 12 mai 2011.

Nr.90

Anexă

PLANUL NAȚIONAL de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014

PARTEA I

Capitolul I

CONSIDERAȚII GENERALE

Drepturile și libertățile fundamentale ale omului sînt prerogative conferite de dreptul național și recunoscute de dreptul internațional fiecărui individ în raporturile sale cu comunitatea și cu statul, ce dau expresie unor valori sociale fundamentale și care au drept scop satisfacerea unor nevoi umane esențiale și a unor aspirații legitime în contextul economico-social, politic, cultural și istoric al societății.

Protecția drepturilor omului, prin instrumente juridice de transpunere a acestor drepturi în prevederi legale, a devenit un imperativ și pentru Republica Moldova care, după declararea suveranității și independenței sale, a ratificat numeroase

documente cu vocație universală în domeniul drepturilor omului, deschizînd calea spre un sistem de protecție internațională a drepturilor omului. Sînt relevante următoarele documente internaționale care consacră drepturile omului: Declarația universală a drepturilor omului, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante, Convenția cu privire la drepturile copilului etc.

Pornind de la faptul că instrumentele juridice internaționale prescriu standarde minime de protecție a drepturilor omului, aceasta nu împiedică statul să reglementeze mai larg unele drepturi sau libertăți.

Situația drepturilor omului în Republica Moldova a înregistrat în ultimii ani o evoluție demnă de remarcat la capitolul cadru normativ, cu toate acestea, asigurarea respectării efective a drepturilor omului rămîne a fi o provocare ce solicită eforturi considerabile. Respectul pentru drepturile omului este o componentă esențială și totodată o condiție indispensabilă a unei dezvoltări durabile. Astfel, problematica drepturilor omului se află în atenția opiniei publice mondiale, reprezentînd și una din principalele preocupări ale guvernării.

Pentru edificarea unei veritabile societăți bazate pe principii democratice, unde demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității sale constituie valori supreme, statul, în calitate de promotor al acestor valori, are legitimitatea și obligația de a întreprinde măsuri constructive destinate consolidării protecției drepturilor omului pentru prosperarea întregii societăți.

Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014 (în continuare – Planul de acțiuni) este un instrument național care materializează politica statului privind consolidarea protecției drepturilor omului. Importanța fundamentală a problemei drepturilor omului, precum și diversitatea acestor drepturi, au condiționat antrenarea pleneră în procesul de elaborare a acestui document de politici atît a autorităților publice, cît și a reprezentanților societății civile.

Planul de acțiuni, avînd statutul unui document de programare, trasează sarcini concrete pe termen determinat. Concomitent, acțiunile consacrate sporirii protecției drepturilor omului nu pot fi considerate măsuri temporare, ci părți componente ale unui proces continuu, caracterizat prin abordarea coordonată și participativă a tuturor actorilor responsabili de asigurarea respectării drepturilor omului și beneficiarilor acestor drepturi. Identificînd realitățile în domeniu și axîndu-se pe aspectele vulnerabile care necesită reabilitare, Planul de acțiuni lansează soluții pentru ameliorarea situației în domeniul drepturilor omului și vizează producerea unor schimbări pozitive.

Capitolul II

SITUAȚIA ACTUALĂ ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

De la data intrării în vigoare pentru Republica Moldova a Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (12 septembrie 1997) și pînă la finele anului 2010, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat 196 de hotărîri, între care 178 de hotărîri de constatare a unei încălcări a prevederilor Convenției, 6 hotărîri asupra cererilor de satisfacere echitabilă, 8 hotărîri prin care cererile au fost radiate de pe rol, 2 hotărîri pronunțate asupra aceleiași cereri, 1 hotărîre de constatare a inexistenței încălcării unui drept garantat de Convenție, 114 decizii de radiere a cererilor de pe rol și 26 de decizii privind inadmisibilitatea cererii.

În esență, hotărîrile Curții Europene a Drepturilor Omului versus Republica Moldova constată încălcarea de către autoritățile naționale a următoarelor drepturi

și libertăți garantate de Convenție: dreptul la un proces echitabil; dreptul la libertate și siguranță; dreptul de a nu fi supus torturii; dreptul la un recurs efectiv; libertatea de exprimare; dreptul de a sesiza curtea; dreptul la protecția proprietății; dreptul la respectarea vieții private și de familie; libertatea de gândire și conștiință; libertatea de asociere.

Hotărârile pronunțate de Curtea Europeană în cauze privind Republica Moldova au vizat în principal: neexecutarea hotărârilor judecătorești sau durata excesivă a procedurilor judiciare; admiterea cererilor în instanțe peste termenul legal; casarea neregulamentară a hotărârilor judecătorești; emiterea unor hotărâri vădit nefondate; arestul sau deținerea în arest fără un mandat valabil sau motivat; persecutarea reclamantilor; aplicarea torturii; condițiile inadecvate de detenție; examinarea incorectă a cauzelor privind apărarea onoarei și demnității.

Promovarea și asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului reprezintă o prioritate a statului, fiind apreciate ca instrumente indispensabile ce permit fiecărei persoane să-și dezvolte și să-și folosească cât mai eficient calitățile fizice, intelectuale, morale, socioafective și spirituale.

Ameliorarea situației în domeniul drepturilor omului constituie un deziderat și o obligație continuă, ce implică întreprinderea unor măsuri de ordin legislativ și organizatorico-practice. Analiza situației curente în domeniul drepturilor omului denotă ascensiunea legislației naționale destinată consolidării drepturilor consacrate și constituirii unor noi libertăți. Neajunsuri se înregistrează la transpunerea în viață a reformelor și legilor adoptate, care au ca obiect de reglementare asigurarea protecției drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului.

Sarcina consolidării și sporirii protecției drepturilor omului aparține, incontestabil, statului. Pentru oferirea unor soluții conforme situației existente în domeniul drepturilor omului este necesar să se identifice problemele pertinente ale domeniului, cauzele apariției acestora, să se formuleze politici bazate pe practicile relevante, precum și remedii eficiente în contextul societății noastre.

1. Instrumente juridice internaționale în domeniul drepturilor omului

Recunoașterea și consacrarea drepturilor omului prin documente internaționale au avut o influență benefică asupra legislației interne a Republicii Moldova în sensul că au contribuit la afirmarea respectului față de drepturile omului și la perfecționarea legislației naționale. Prin ratificarea tratatelor internaționale din domeniul drepturilor omului a fost pus fundamentul unui nou sistem juridic și social-politic. Actualmente, se conturează clar tendința statului de a crea mecanisme și pîrghii de implementare a unui sistem național de promovare și respectare a drepturilor omului care să se bazeze în special pe instrumentele juridice internaționale. În acest context, implementarea instrumentelor juridice internaționale rămîne în continuare un imperativ al timpului.

2. Accesul la informație, libertatea exprimării, libertatea întrunirilor și libertatea de asociere

Accesul la informație, libertatea exprimării, libertatea întrunirilor și libertatea de asociere sînt drepturi fundamentale ale omului și baza existenței și dezvoltării unei societăți civile desăvîrșite.

Pentru a garanta exercitarea libertății întrunirilor a fost adoptată Legea privind întrunirile, care se încadrează perfect în ansamblul de măsuri prioritare orientate spre asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, fiind apreciată ca un progres în instituirea unui cadru juridic favorabil pentru exercitarea libertății întrunirilor pașnice în Republica Moldova.

Totodată, desfășurarea liberă a întrunirilor este afectată uneori de mai mulți factori care, în ultimă instanță, generează limitări în exercițiul acestui drept fundamental de către indivizi. Se atestă neajunsuri ce urmează a fi înlăturate prin

efortul comun al tuturor actorilor implicați – factorii de decizie și societatea civilă. Redresarea situației actuale ar fi posibilă prin extinderea dialogului constructiv dintre autorități și societatea civilă, prin schimbul de păreri, identificarea soluțiilor optime și realizarea programelor comune care, concomitent, ar influența benefic gradul de maturitate al comunității. Practica judiciară înregistrează un progres continuu în asigurarea libertății întrunirilor. Regretabile însă sînt unele cazuri de lipsă de capacități adecvate în cadrul organelor de poliție pentru a face față garantării dreptului la întrunire, protejării contra imixtiunilor agresive din partea terților.

Libertatea exprimării, ca element indispensabil al unei democrații autentice, presupune în primul rînd libertatea de a exprima păreri alternative. Libertatea presei a continuat să fie în vizorul organismelor internaționale și al societății civile. În acest context, Republica Moldova trebuie să întreprindă pași decisivi pentru realizarea integrală a angajamentelor asumate față de organismele internaționale la capitolul asigurarea libertății presei și a libertății de exprimare.

Reglementarea deficitară a procesului decizional, cunoștințele insuficiente și nivelul scăzut al încrederii cetățenilor în rolul și importanța actelor normative, pasivitatea în aplicarea și executarea lor practică au condiționat stabilirea unor principii și modalități de asigurare a transparenței decizionale în cadrul autorităților publice și crearea, prin Legea privind transparența în procesul decizional, a unui mecanism viabil de implicare a cetățenilor și organizațiilor acestora în elaborarea și adoptarea deciziilor. Astfel, consolidarea statului democratic modern bazat pe supremația legii și pe respectarea drepturilor omului va fi asigurată prin sporirea continuă a gradului de transparență a deciziilor politice și a actelor administrative, creșterea nivelului de cultură în cooperarea cu societatea civilă și promovarea reformelor menite să sporească încrederea populației în autoritățile publice.

3. Justiția și instituțiile pentru protecția drepturilor omului

Consolidarea sistemului judecătoresc prin asigurarea independenței, imparțialității, credibilității și eficienței acestuia reprezintă o condiție indispensabilă pentru supremația legii. Măsurile necesare pentru modernizarea și eficientizarea sistemului judecătoresc trebuie să conducă nu doar la funcționarea eficientă a acestuia, dar și la aplicarea justă în practică a cadrului normativ.

Adoptarea Legii privind asistența juridică garantată de stat constituie o premisă pentru diminuarea impedimentelor economico-financiare în realizarea accesului la justiție și crearea condițiilor favorabile pentru protejarea dreptului la un proces echitabil, asigurînd accesul liber și egal la asistența juridică garantată de stat.

Este marcantă dezvoltarea alternativelor la soluționarea litigiilor judiciare, prin mediere și arbitraj, precum și dezvoltarea alternativelor la detenție, prin crearea instituției probațiunii și diminuarea astfel a numărului de persoane aflate în locurile de detenție.

În pofida faptului că în ultimii ani Republica Moldova a înregistrat progrese în procesul de ajustare a legislației naționale la standardele internaționale, inclusiv în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în evoluția instituțiilor democratice, în consolidarea sistemului judecătoresc, se constată existența unor factori obiectivi și subiectivi care generează încălcarea drepturilor și libertăților omului. Drept consecință a acestui fapt, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe hotărîri prin care constată încălcarea de către Republica Moldova a Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, fapt ce afectează imaginea țării pe plan internațional.

Durata excesivă a procedurilor judiciare, motivarea insuficientă a hotărîrilor judecătorești, practica judiciară neuniformă, citarea necorespunzătoare, încălcarea securității raporturilor juridice și tergiversarea nejustificată a cauzelor sînt unele

dintre deficiențele cu care se confruntă sistemul judiciar. Asigurarea posibilității de a contesta nerespectarea termenului rezonabil în timpul desfășurării procesului în fond poate fi determinantă pentru accelerarea examinării cauzei penale sau civile, iar acordarea satisfacției echitabile pentru prejudiciul cauzat în legătură cu tergiversarea examinării cauzei va spori responsabilitatea celor care înfăptuiesc justiția.

4. Dreptul la viață și dreptul la integritate fizică și psihică

Dreptul la viață, precum și dreptul persoanei la integritate fizică și psihică sînt drepturi naturale, inerente ființei umane, făcînd parte din categoria inviolabilităților. În pofida acestor constatări, mai există cazuri cînd aceste drepturi sînt afectate. Republica Moldova continuă să se confrunte cu fenomene sociale negative interconexe, cum ar fi tortura, alte pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante, violența în familie, traficul de ființe umane, care afectează cele mai vulnerabile pături ale populației.

Deși în ultimii ani se atestă unele îmbunătățiri, problemele principale din instituțiile care asigură detenția persoanelor rămîn aceleași: suprapopularea celulelor, condițiile sanitaro-igienice necorespunzătoare, calitatea proastă a asistenței medicale și a alimentației.

În timp ce se întreprind măsuri pentru înlăturarea dificultăților ce țin de suportul financiar, alte probleme depind de factorul uman: asigurarea drepturilor procesuale ale deținuților, instruirea personalului instituțiilor care asigură detenția persoanelor, crearea condițiilor pentru schimbarea în bine a atitudinii față de deținuți.

Avînd în vedere faptul că respectarea și ocrotirea integrității fizice și psihice a persoanei constituie o îndatorire primordială a statului, iar cele mai vulnerabile și expuse riscului de maltratare sînt persoanele private de libertate, Parlamentul a adoptat Legea privind controlul civil asupra respectării drepturilor omului în instituțiile care asigură detenția persoanelor, oferind asociațiilor obștești din domeniu dreptul de a evalua gradul de respectare a drepturilor persoanelor private de libertate, condițiile de detenție și tratamentul deținuților.

O atenție sporită va fi acordată procesului de resocializare a deținuților. Luînd în considerare importanța pe care o are educația în dezvoltarea individului și faptul că un procent mare de deținuți nu cunosc decît puține experiențe educaționale eficiente, iar educația în penitenciar este un mijloc important de facilitare a revenirii acestora în societate, este necesar să li se asigure tuturor deținuților accesul la educație, inclusiv la educația de bază, la formarea profesională, la activitățile culturale și de creație, ținînd cont de vîrsta acestora, de mediul social, economic și cultural din care provin.

Necesitatea eradicării flagelului torturii a determinat implicarea societății civile în procesul monitorizării locurilor de detenție, fiind creat mecanismul național de prevenire a torturii, format din avocatul parlamentar și consiliul consultativ de pe lîngă Centrul pentru Drepturile Omului.

În vederea promovării, respectării și garantării drepturilor persoanelor afectate de violența familială, pentru dezvoltarea fiecărui membru al familiei într-un mediu lipsit de violență, este necesară consolidarea cadrului instituțional al sistemului de servicii sociale destinate prevenirii și combaterii violenței în familie. Prevenirea violenței prin măsuri active și prin implicarea tuturor actorilor sociali constituie unul dintre dezideratele actualei politici.

Traficul de ființe umane constituie o violare gravă a drepturilor omului și o atingere adusă demnității și integrității ființei umane. La ora actuală, traficul de ființe umane se prezintă drept una dintre problemele cele mai stringente. Anual se înregistrează peste 300 de cazuri de traficare a ființelor umane. Eforturile statului urmează a fi îndreptate spre protejarea și reintegrarea victimelor și potențialelor

victime ale traficului de ființe umane prin acordarea serviciilor de protecție și asistență.

Deși pe parcursul ultimilor ani cadrul legislativ necesar prevenirii și combaterii acestor fenomene a fost îmbunătățit, fiind adoptate legi de bază privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, fiind amendată Legea cu privire la avocații parlamentari etc., pentru aplicarea eficientă a acestor legi se cere consolidarea continuă a mecanismelor de implementare.

5. Educație

În prezent, societatea se confruntă cu o criză a valorilor morale. Redresarea stării de spirit actuale nu va fi posibilă fără ridicarea culturii generale a individului, educarea lui în spiritul toleranței, bunăvoinței și respectului reciproc, stimularea interesului lui pentru cunoașterea drepturilor, libertăților și obligațiilor proprii, precum și a capacităților de apărare a lor. Rolul cel mai important în această privință revine procesului educațional. Unul din obiectivele procesului de educație este dezvoltarea personalității tinerilor. De la o vîrstă fragedă, aceștia urmează să-și însușească noțiuni valorice care educă sentimentul civic în condițiile societății democratice, ceea ce presupune un comportament eficient și responsabil în viața socială. În acest scop, curriculumul școlar trebuie să asigure, pe baza principiilor de flexibilitate, dar și de coerență, formarea competențelor comunicative, a gândirii critice, a deprinderilor de viață, a interesului pentru cunoașterea și promovarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, pentru cultivarea în rîndurile tinerei generații a calităților generatoare de progrese în democratizarea societății.

Reformele promovate pînă în prezent în sectorul educațional au avut drept scop principal îmbunătățirea accesului la toate nivelurile de educație și îmbunătățirea calității studiilor. Accesul echitabil este important pentru antrenarea tuturor copiilor și tinerilor în procesul educațional, inclusiv a celor cu cerințe educaționale speciale, asigurîndu-le astfel șanse egale la o viață decentă, oportunități adecvate de angajare și participare la viața socială.

6. Munca și condițiile prielnice de muncă

Dreptul la muncă, fiind unul dintre drepturile inalienabile ale ființei umane, asigură existența și dezvoltarea persoanei. Luînd în considerare faptul că dreptul fundamental la muncă a devenit una din problemele actuale, în prezent garantarea acestui drept trebuie să se concretizeze în reglementarea unor politici de pregătire profesională adaptate la cerințele pieței muncii. Dezvoltarea continuă a resurselor umane de calitate reprezintă o condiție fundamentală pentru asigurarea competitivității economiei și pentru dezvoltarea durabilă pe termen lung. Tendințele negative care se manifestă pe parcursul ultimilor ani denotă caracterul migratoriu al forței de muncă, fapt ce implică costuri sociale în creștere și amenință cu stagnarea economiei naționale. Soluționarea problemei respective devine astfel o sarcină importantă în sporirea atractivității muncii în țară și în restructurarea sectorului educațional pentru a asigura pregătirea cadrelor în conformitate cu cerințele pieței muncii.

Avînd în vedere faptul că peste o jumătate de milion de cetățeni ai Republicii Moldova au emigrat în alte state cu scopul de a desfășura o activitate provizorie de muncă, este necesară promovarea programelor de stimulare a revenirii celor angajați la muncă peste hotare, precum și continuarea eforturilor de negociere și semnare a acordurilor bilaterale privind protejarea lucrătorilor migranți.

7. Servicii de calitate

Schimbările social-economice și libera circulație a mărfurilor au condus la stabilirea unor relații noi privind oferirea produselor și serviciilor consumatorilor, care se răsfrâng asupra securității vieții și sănătății. În ultimii ani au avut loc noi schimbări și au apărut noi factori care au influențat contactul consumatorilor cu piața. Dorința și efortul de integrare în spațiul european conduc la necesitatea reglementării relațiilor ce țin de interesele consumatorilor naționali.

Consumatorul, în calitatea sa de purtător al cererii de mărfuri și servicii, joacă un rol important în mecanismul de piață, fiind în același timp elementul de referință al tuturor acțiunilor întreprinse atât de producător, cât și de comerciant. Protecția consumatorilor, fiind o componentă de bază a programelor de protecție socială, este destinată asigurării și ameliorării încontinuu a respectării intereselor acestora.

8. Ocrotirea sănătății

Republica Moldova a obținut succese considerabile în ceea ce privește indicatorii esențiali de sănătate precum diminuarea ratei mortalității infantile și creșterea speranței de viață la naștere. În perioada 2000-2010 s-a constatat o reducere semnificativă a mortalității infantile de la 18,4 la 11,8 de decese la 1000 de născuți vii. Cu toate acestea, indicatorii respectivi continuă să fie nefavorabili în raport cu media europeană.

În ultima perioadă s-a îmbunătățit accesul populației la serviciile de sănătate. Aceasta se datorează implementării reformei în medicina primară și introducerii asigurării obligatorii de asistență medicală. Deși în ultimii ani acumulările la bugetul public național pentru sănătate au sporit esențial, acestea deocamdată nu asigură nevoia de servicii medicale de bază ale populației și includerea acestora în schema de asigurare obligatorie de asistență medicală. Mai mult, posibilitățile materiale diferite ale populației care se confruntă cu probleme de sănătate creează impedimente economico-financiare la accesul serviciilor medicale acoperite de asigurarea obligatorie de asistență medicală, urmînd a se crea condiții pentru formarea unui climat echitabil de acces la serviciile în cauză.

Un aspect dramatic este sporirea mortalității populației apte de muncă, acest indicator depășind considerabil indicatorii statelor membre ale Uniunii Europene. Printre factorii principali de risc pentru sănătatea populației țării sînt consumul de alcool, de tutun, precum și consumul ilicit de droguri și al altor substanțe psihotrope. Aceste practici au drept consecință afectarea stării de sănătate, cronicizarea maladiilor, invaliditatea și mortalitatea prematură. În ultimii ani au fost reduse sau chiar stopate programele de informare privind daunele provocate de viciul alcoolului, al tutunului și al drogurilor asupra persoanei și asupra întregii societăți, deși impactul acestor programe asupra populației era unul pozitiv.

Sporirea calității serviciilor medicale în vederea asigurării accesului cetățenilor la medicină este un imperativ al timpului. Grija față de sănătatea populației reprezintă un obiectiv de importanță primordială în politica oricărui stat, deoarece sănătatea este valoarea cea mai de preț și componenta indispensabilă a dezvoltării și prosperării societății. Resursele umane sănătoase, avînd un potențial fizic și intelectual înalt, reprezintă principala sursă a avansării economice și a modernizării țării.

9. Protecția socială

Obligația statului este de a crea un cadru legal care ar permite garantarea unei protecții sociale corespunzătoare. În acest sens, se impune aplicarea de noi mecanisme de protecție socială a categoriilor de populație cu venituri mici, precum și crearea unor servicii sociale de calitate pentru susținerea grupurilor de persoane aflate în dificultate, toate acestea necesitînd elaborarea cadrului normativ adecvat pentru implementarea sistemului integrat de servicii de asistență socială și a standardelor minime de calitate. Dezvoltarea serviciilor sociale comunitare pentru

persoanele aflate în situații de risc constituie o prioritate națională, care va contribui la reducerea numărului de persoane plasate în instituții sociale și menținerea acestora în comunitate prin oferirea serviciilor de îngrijire și recuperare fizică și psihologică axate pe model familial.

Reformarea sistemului de protecție socială a persoanelor cu dizabilități presupune schimbarea modului de stabilire a invalidității și crearea unor premise de oferire eficientă a mijloacelor de protecție socială. Modificarea conceptuală a sistemului de evaluare a persoanelor cu dizabilități se impune pentru o evaluare mai obiectivă a capacității lor de muncă, oferindu-li-se un complex de servicii de reabilitare medicală, socială și profesională.

10. Mediul înconjurător

Starea factorilor de mediu din Republica Moldova nu poate fi în prezent caracterizată drept una favorabilă și aptă să ofere omului un mediu de viață sănătos și durabil. Principalele probleme rezultă din impactul negativ al poluării apelor, aerului și solului asupra sănătății populației.

O îngrijorare deosebită suscită existența riscurilor pentru resursele acvatice, care au o importanță deosebită pentru viața și sănătatea populației, dar și pentru funcționarea ecosistemelor, și care sînt o condiție indiscutabilă a dezvoltării durabile a economiei țării și a securității statului. Sursele de apă potabilă, în mare majoritate, nu corespund standardelor și cerințelor de calitate a apei potabile după unii parametri chimici și microbiologici. Se cere urgent întreprinderea unor acțiuni susținute din partea statului pentru redresarea situației și pentru asigurarea dreptului populației la apă potabilă de calitate, accesibilă și în volum suficient.

Efectele negative asupra mediului ambiant și asupra sănătății populației provocate de gestionarea inadecvată a deșeurilor și substanțelor chimice toxice în diverse sectoare ale economiei trezesc în ultimii ani îngrijorări tot mai serioase la nivel național și local. Constituirea unui sistem de management durabil al substanțelor chimice în Republica Moldova va reduce deficiențele vizibile în domeniul gestionării substanțelor chimice toxice, va diminua riscurile pe care acestea le prezintă pentru mediul înconjurător și pentru sănătatea populației. Este extrem de necesar să se asigure continuitatea acțiunilor statului și în managementul poluanților organici persistenti, al eliminării acestora din componentele mediului și din echipamente, de asemenea să se planifice și să realizeze acțiuni de remediere a solurilor contaminate.

Măsurile de asigurare a dreptului la un mediu sănătos vor include crearea condițiilor de adaptare la schimbările climatice și de protecție și conservare a diversității biologice. Aceste măsuri vor include și acțiuni de asigurare a dreptului de a beneficia de resursele naturale, inclusiv de spațiile verzi. Orientarea strategică spre promovarea unei creșteri economice verzi în toate sectoarele economiei naționale va contribui considerabil la atingerea obiectivelor de dezvoltare social-economică durabilă, factor care va asigura un mod de viață decent populației țării.

11. Prevenirea și combaterea discriminării

Principiul nediscriminării este un pilon important al politicii sociale comunitare, iar egalitatea oportunităților reprezintă cadrul necesar pentru realizarea politicii sociale la nivel național și european. Existența normelor care instituie garanții eficiente împotriva discriminării și practicilor discriminatorii este absolut necesară într-o societate democratică. Cadrul legal național conține prevederi inserate în diferite acte legislative care interzic discriminarea pe diverse criterii, dar se impune consolidarea și ajustarea acestuia conform normelor internaționale pentru promovarea bunelor practici de conduită nediscriminatorie.

Se atestă multiple forme de discriminare care se produc de facto pe motive de apartenență socială, vîrstă, dizabilitate etc. Diverse studii demonstrează că politicile

actuale necesită o reevaluare în vederea îmbunătățirii și adoptării unor politici noi. Cadrul instituțional privind identificarea și facilitarea prevenirii și combaterii discriminării este subdezvoltat, acestuia îi lipsesc capacitățile și deprinderile necesare.

O componentă esențială în garantarea realizării drepturilor omului și a valorilor unei democrații prospere este elaborarea și promovarea unei politici constructive și tolerante față de minoritățile naționale.

Deși se depun eforturi importante în vederea creării unui cadru juridic eficient în domeniul protecției drepturilor minorităților naționale, totuși există încă mari deficiențe în ceea ce privește transpunerea lor în viață. Politicile lingvistice în domeniul educației eșuează la capitolul formarea deprinderilor lingvistice adecvate necesare pentru integrarea fie în spațiul public, fie în spațiul privat din perspectiva cunoașterii active a limbii de stat, dar și a limbilor native. Un procent semnificativ al reprezentanților minorităților lingvistice își doresc ca copiii lor să învețe în cadrul unui proces de școlarizare multilingv, în care limba de stat, dar și limba nativă nu doar să fie studiate ca obiecte separate, dar să fie limbi de predare a altor obiecte. Insuficient promovate sînt și cursurile pentru adulți de studiere a limbii de stat.

Armonizarea relațiilor interetnice constituie un deziderat al prezentului și al viitorului. Un rol deosebit în reglementarea relațiilor interetnice îl au promovarea respectului față de diversitatea culturală a poporului, depășirea xenofobiei, a discriminării și a prejudecăților etnice. În context se înscrie promovarea unui pachet flexibil de politici pentru facilitarea integrării minorităților în societate, dar și pentru dezvoltarea și cultivarea identității acestora.

Pentru a asigura exercitarea în condiții egale a drepturilor de către femei și bărbați în sferile politică, economică, socială, culturală și în alte sfere ale vieții, precum și pentru prevenirea sau eliminarea tuturor formelor de discriminare după criteriul de sex, a fost adoptată Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați. În calitate de organ consultativ și coordonator al politicii statului privind asigurarea drepturilor și șanselor egale între sexe a fost creată Comisia guvernamentală pentru egalitate între femei și bărbați.

Avînd în vedere că eliminarea discriminărilor după criteriul de sex este una dintre condițiile necesare pentru construirea unei societăți echitabile și pentru evoluția spre progres, este necesară implicarea efectivă a autorităților pentru fortificarea, atît pe termen scurt, cît și pe termen lung, a acestui segment al politicii sociale.

12. Drepturile copilului

Instituția familiei, ca element natural și fundamental al societății și ca climat favorabil pentru dezvoltarea armonioasă a personalității copilului, a înregistrat schimbări esențiale pe parcursul ultimilor ani. Totodată, în condițiile crizei social-economice, instituția familiei se confruntă cu dificultăți stimulate inclusiv de procesul migrației, dezmembrarea familiilor și abandonul copiilor. Se cere o implicare mai eficientă a statului în vederea responsabilizării părinților de a-și onora obligațiile, întrucît dificultățile și omisiunile, inclusiv de ordin educațional, din cadrul familiei generează un comportament neadecvat al copilului, favorizînd delincvența juvenilă.

În prezent, rămîne a fi critică situația copiilor orfani și a celor rămași fără îngrijire părintească. Printre cauzele principale de sporire a numărului acestor categorii de copii sînt: diminuarea prestigiului social al familiei, situația economică precară, lipsa spațiului locativ, migrația masivă a populației, numărul copiilor născuți în afara căsătoriei și numărul sporit al părinților care duc un mod de viață antisocial. Statul urmează să întreprindă măsuri pentru protecția prioritară a copiilor aflați în situații dezavantajate și să soluționeze problemele acute cu care se

confruntă aceștia, în special din considerentele lipsei spațiului locativ, imposibilității accederii în instituțiile de învățământ și a încadrării în câmpul muncii.

Premisa pentru prosperarea statului și perpetuarea democrației este investirea morală, socială și culturală în generațiile viitoare și asigurarea unui regim special de asistență a copiilor și tinerilor pentru realizarea drepturilor, intereselor și necesităților lor.

Statele membre ale Consiliului Europei au fost îndemnate să transforme drepturile copilului într-o prioritate politică, inclusiv prin instituirea unui mediator (ombudsman) pentru copii, care să asigure garanții de independență și de competență necesare pentru o reală promovare a destinului copilului. În context, în anul 2008 a fost creată instituția avocatului parlamentar pentru protecția drepturilor copilului, asistat în exercitarea atribuțiilor sale de Serviciul pentru protecția drepturilor copilului, în calitate de subdiviziune specializată din cadrul Centrului pentru Drepturile Omului.

13. Drepturile omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova

În pofida dificultăților generate de perpetuarea conflictului transnistrean în calea exercitării dreptului suveran al Republicii Moldova asupra regiunii transnistrene, autoritățile moldovenești continuă să urmărească riguros evoluția situației privind drepturile omului în această regiune și să promoveze, în măsura posibilităților, acțiuni pozitive în acest sens.

Un rol aparte în monitorizarea și evaluarea situației privind drepturile omului în regiunea transnistreană, inclusiv în formularea unor concluzii și recomandări pertinente, îi revine Comisiei naționale pentru elaborarea rapoartelor inițiale și periodice privind implementarea convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte, Comisiei drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului, avocaților parlamentari, ministerelor și departamentelor de resort. Instituțiile de stat cooperează coerent cu reprezentanții societății civile, cu organizațiile internaționale și cu mijloacele de informare în masă care aduc o contribuție valoroasă la atingerea obiectivelor urmărite.

Continuă să fie prioritară sensibilizarea structurilor internaționale, în special a Organizației Națiunilor Unite, a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, a Uniunii Europene și Consiliului Europei, precum și a misiunilor diplomatice, asupra încălcărilor drepturilor omului în regiunea transnistreană în vederea redresării situației în acest domeniu.

14. Educația și informarea cu privire la drepturile omului

Instruirea ca mijloc de sporire a aptitudinilor constituie un deziderat indispensabil, ce trebuie susținut continuu pentru consolidarea managementului resurselor umane prin formarea inițială și permanentă a personalului, prin adaptarea pregătirii profesionale la cerințele și standardele internaționale, prin perfecționarea abilităților de comunicare cu publicul larg etc. Pregătirea insuficientă a personalului din instituțiile publice discreditează funcția publică și compromite imaginea autorităților publice.

Depășirea situațiilor nefaste și sporirea protecției drepturilor omului reclamă atît eforturi din partea statului și a societății civile, cît și din partea fiecărui cetățean în parte. Doar prin eforturi comune se poate contribui la consolidarea societății, depășirea controverselor politice, ridicarea nivelului de moralitate în societate și formarea spiritului de solidaritate, fără de care sînt imposibile transpunerea în viață a reformelor și obținerea schimbărilor majore în societate.

Cultura juridică este o parte componentă a culturii unui popor și determină starea calitativă a vieții juridice a societății, comportamentul grupurilor sociale, al factorilor de decizie, al fiecărui individ, precum și gradul de garantare din partea statului și societății civile a drepturilor și libertăților cetățeanului. În această ordine

de idei, este necesară consolidarea eforturilor mediului academic, ale societății civile și ale structurilor de stat, asigurându-se astfel o consecutivitate și durabilitate a procesului de educare și informare cu privire la drepturile omului.

Capitolul III OBIECTIVELE PLANULUI DE ACȚIUNI

Planul de acțiuni urmărește dezvoltarea culturii drepturilor omului în Republica Moldova. Scopul primar este asigurarea protecției și promovării drepturilor inalienabile și imprescriptibile ale cetățenilor garantate de Constituția Republicii Moldova, afirmate, proclamate și consacrate prin instrumentele internaționale la care statul nostru este parte.

Planul de acțiuni conține măsuri pentru consolidarea drepturilor politice, civile, economice, sociale și culturale într-o formă structurată. Obiectivele Planului de acțiuni reprezintă continuitatea politicilor privind:

- a) aderarea la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor omului;
- b) ajustarea legislației naționale la standardele internaționale în domeniul drepturilor omului;
- c) asigurarea accesului liber la justiție;
- d) perfecționarea mecanismelor naționale de apărare a drepturilor omului;
- e) asigurarea apărării eficiente a drepturilor politice, civile, economice, sociale și culturale;
- f) consolidarea protecției minorităților naționale și grupurilor etnice, precum și a categoriilor de populație aflate în dificultate din cauza vârstei, dependenței sociale sau a altor împrejurări (minori, deținuți, migranți);
- g) sporirea nivelului de pregătire profesională, culturală, morală și disciplinară a cetățenilor în domeniul drepturilor omului.

Obiectivele Planului de acțiuni se rezumă la ameliorarea situației în domeniul drepturilor omului, sporirea culturii juridice, creșterea nivelului de trai al populației și eradicarea factorilor negativi care stagnează progresul și subminează realizarea în volum deplin a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Capitolul IV MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII PLANULUI DE ACȚIUNI

Tabelul care este parte integrantă a acestui Plan de acțiuni prezintă în detaliu măsurile și etapele realizării obiectivelor trasate, resursele financiare necesare și cele existente pentru executarea acțiunilor.

Implementarea Planului de acțiuni va fi monitorizată prin intermediul indicatorilor de progres, care demonstrează gradul de realizare și impactul obiectivelor preconizate. Procesul de monitorizare va include și aprecierea modului în care sînt implementate acțiunile din plan, raportul dintre acțiunile realizate și obiectivele formulate, precum și măsura în care politicile abordate produc rezultatele scontate.

Succesul implementării Planului de acțiuni este condiționat de atitudinea responsabilă a structurilor statale, de implicarea activă a societății civile și de interesul sporit al fiecărui individ în parte.

1. Organizarea procesului de monitorizare

Procesul de monitorizare și evaluare a implementării Planului de acțiuni este complex și se realizează în conformitate cu principiile legalității, responsabilității, transparenței, publicității și participației active.

Procesul de monitorizare și evaluare a implementării Planului de acțiuni este coordonat de către Comisia responsabilă pentru implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014 (în continuare – *Comisia*

națională), cu suportul tehnic al Cancelariei de Stat și al Ministerului Justiției, precum și de Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului.

În procesul de activitate, Comisia națională:

- a) coordonează implementarea Planului de acțiuni;
- b) elaborează recomandări pentru autoritățile publice cu privire la implementarea Planului de acțiuni;
- c) evaluează gradul de implementare a Planului de acțiuni;
- d) examinează rapoartele privind implementarea Planului de acțiuni în diferite domenii;
- e) informează opinia publică despre evoluția realizării obiectivelor incluse în Planul de acțiuni;
- f) colaborează cu organizațiile internaționale, organizațiile necomerciale și cu mass-media.

În cadrul autorităților publice, monitorizarea se realizează de către coordonatorul în domeniul drepturilor omului sau, după caz, de către persoana desemnată responsabilă pentru domeniul vizat.

Persoana responsabilă de monitorizarea Planului de acțiuni:

- a) elaborează anual planul intern de acțiuni al autorității publice în domeniul drepturilor omului;
- b) participă la planificarea activităților de implementare a Planului de acțiuni de către subdiviziunile structurale ale autorității publice și de către instituțiile subordonate ei;
- c) monitorizează procesul de realizare a Planului de acțiuni;
- d) exercită controlul asupra executării deciziilor conducerii autorității publice privind implementarea Planului de acțiuni;
- e) formulează, după caz, propuneri pentru înlăturarea neajunsurilor depistate;
- f) elaborează raportul privind implementarea Planului de acțiuni.

2. Procesul de monitorizare

Monitorizarea continuă

Monitorizarea are o importanță decisivă, fiind un mecanism care permite verificarea eficienței măsurilor adoptate pentru reducerea impactului negativ asupra drepturilor omului și verificarea modului în care obiectivele realizate produc efectele scontate.

Comisia națională va avea sarcina de a urmări impactul obiectivelor realizate sau în curs de realizare și de a examina trimestrial implementarea Planului de acțiuni, precum și cauzele ce compromit obținerea rezultatelor scontate. În cadrul ședințelor sale, Comisia națională va evalua gradul de implementare a Planului de acțiuni pe domenii concrete, solicitând informația relevantă de la autoritățile publice responsabile. Deciziile Comisiei naționale vor fi aduse la cunoștința autorităților vizate, iar rezumatul lucrărilor sale va fi făcut public.

În vederea perfecționării inițiativelor și în funcție de progresul implementării acțiunilor, de rezultatele obținute și de schimbările de context, Planul de acțiuni va fi revizuit. Procesul de actualizare a Planului de acțiuni va fi coordonat și supravegheat de către Comisia națională.

Evaluarea anuală

Autoritățile publice desemnate responsabile vor întreprinde măsuri eficiente pentru realizarea integrală a prevederilor Planului de acțiuni și vor prezenta Ministerului Justiției anual, pînă la data de 1 februarie, informația privind rezultatele obținute conform obiectivelor trasate de Planul de acțiuni.

Ministerul Justiției va prezenta Cancelariei de stat, către data de 1 martie al fiecărui an, informația compilată privind rezultatele obținute de către autoritățile publice desemnate responsabile de implementarea Planului de acțiuni.

Cancelaria de stat va evalua implementarea Planului de acțiuni și va înainta Comisiei naționale informația corespunzătoare.

Guvernul va publica și va prezenta Parlamentului anual, pînă la data de 1 aprilie, un raport consolidat de progres în implementarea Planului de acțiuni. Pentru dezbaterile raportului de progres vor fi organizate conferințe anuale.

Raportul consolidat de progres în implementarea Planului de acțiuni va fi prezentat de Comisia parlamentară drepturile omului și relații interetnice în plenul Parlamentului.

Capitolul V

SURSELE DE FINANȚARE A PLANULUI DE ACȚIUNI

Implementarea eficientă a Planului de acțiuni este condiționată de planificarea financiară obiectivă, evaluarea corectă a costurilor acțiunilor și identificarea surselor de finanțare.

Planul de acțiuni va fi finanțat din următoarele surse:

- a) bugetul public național;
- b) mijloacele financiare ale organizațiilor internaționale;
- c) mijloacele financiare ale organizațiilor necomerciale;
- d) mijloacele financiare ale societăților comerciale;
- e) donațiile oferite de persoane fizice.

Autoritățile publice vor revizui anual costurile acțiunilor reieșind din priorități, posibilități financiare și din rezultatele evaluării.

PARTEA A II-A

N r. cr t.	Obiective	Acțiuni	Perio ada de execu tare	Surse de finanțare (mii lei)		Respons abili	Parteneri	Indicatori de progres
				bugeta re	alte surs e			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Aderarea la instrumentele juridice internaționale în domeniul drepturilor omului								
Indicatori generali ai nivelului de implementare: a) convenții ratificate; b) proiecte de legi elaborate și adoptate; c) studii de fezabilitate efectuate.								
1	Semnarea și ratificarea instrumentelor juridice internaționale în domeniul drepturilor omului	1) Efectuarea unui studiu privind oportunitatea ratificării Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelaria de Stat; Biroul Relații Interetnice; Ministerul Educației; Ministerul Finanțelor; autoritățile	Organizațiile nonguvernamentale (în continuare – ONG)	Studiu efectuat și, după caz, proiect de lege elaborat și adoptat

					administrației publice centrale și locale; Academia de Științe a Moldovei		
	2)	Efectuarea unui studiu privind oportunitatea ratificării Convenției Consiliului Europei asupra relațiilor personale care privesc copiii	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene		Studiu efectuat și, după caz, proiect de lege elaborat și adoptat
	3)	Elaborarea proiectului de lege privind ratificarea Convenției Consiliului Europei privind adopția de copii	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		Proiect de lege elaborat și adoptat
	4)	Elaborarea proiectului de lege privind ratificarea Acordului cu privire la privilegiile și imunitățile Curții Penale Internaționale	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	ONG; organizațiile internaționale (în continuare – OI); Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (în continuare – PNUD)	Proiect de lege elaborat și adoptat
	5)	Efectuarea unui studiu	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor	Ministerul Justiției; Ministerul	ONG; OI; PNUD	Studiu efectuat și, după caz,

		privind necesitatea racordării legislației naționale la Acordul cu privire la privilegiile și imunitățile Curții Penale Internaționale, pentru a asigura executarea hotărârilor organelor convenționale ale ONU		or bugetare		Afacerilor Externe și Integrării Europene		proiect de lege elaborat
2	Examinarea oportunităților de ratificare a instrumentelor internaționale de protecție a drepturilor omului, conform recomandărilor Evaluării Periodice Universale	1) Efectuarea unui studiu de fezabilitate privind ratificarea Convenției internaționale privind protecția tuturor persoanelor împotriva disparițiilor forțate	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene ; Ministerul Afacerilor Interne; Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului	ONG; PNUD; Oficiul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (în continuare – OHCHR)	Studiu efectuat și, după caz, proiect de lege elaborat
		2) Elaborarea proiectului de lege pentru ratificarea Convenției internaționale privind protecția tuturor persoanelor împotriva disparițiilor forțate	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	OHCHR; PNUD	Proiect de lege elaborat și adoptat
		3)	Anii	În		Ministerul	ONG; OI	Recunoașt

		Finalizarea procedurilor interne pentru formularea unei declarații de recunoaștere a competenței Comitetului pentru Eliminarea Discriminării Rasiale, în conformitate cu art.14 din Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială	2013-2014	limitele alocațiilor or bugetare		Justiției; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene		erea de către Republica Moldova a competenței Comitetului pentru Eliminarea Discriminării Rasiale
		4) Efectuarea unui studiu privind oportunitatea ratificării Protocolului opțional la Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Finanțelor; Ministerul Sănătății; Ministerul Educației; Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor; Comisia	OHCHR; PNUD	Studiu efectuat și, după caz, proiect de lege elaborat

						drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene		
		5) Efectuarea unui studiu privind oportunitatea ratificării Protocolului opțional la Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene ; Biroul Relații Interetnice; Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului	ONG; PNUD; OHCHR	Studiu efectuat și, după caz, proiect de lege elaborat și adoptat
		6) Elaborarea Raportului național intermediar de realizare a recomandărilor Evaluării Periodice Universale	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Justiției		Raport elaborat

2. Asigurarea accesului la informație, a libertății de exprimare, a libertății întrunirilor și a libertății de asociere

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;
- b) studiu elaborat și recomandări formulate;
- c) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;

d) încălcări depistate; e) campanii de informare desfășurate.								
3	Asigurare a libertății de întruniri pașnice	1) Instruirea și perfecționarea profesională a judecătorilor și procurorilor în domeniul asigurării respectării drepturilor omului în timpul întrunirilor	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Consiliul Superior al Procurorilor		Număr de judecători și procurori instruiți raportat la numărul total de judecători și procurori
		2) Instruirea polițiștilor în domeniul asigurării ordinii publice pe timpul desfășurării întrunirilor	Anual	476,0		Ministerul Afacerilor Interne; Academia "Ștefan cel Mare"		Număr de polițiști instruiți raportat la numărul total de polițiști
		3) Organizarea audierilor în Parlament cu privire la implementarea Legii privind întrunirile	Semestrial	În limitele alocațiilor or bugetare		Comisiile parlamentare		Număr de ședințe organizate ; număr de încălcări depistate
		4) Identificarea și investigarea cazurilor de încălcare a legislației privind întrunirile și sancționarea persoanelor care se fac vinovate de comiterea acestor	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală		Număr de dosare intentate; număr de persoane sancționate; tipuri de sancțiuni aplicate

		încălcări						
		5) Efectuarea unui studiu privind exercitarea de către grupurile dezavantajate a dreptului la libertatea întrunirilor	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului; Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului; Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei; Ministerul Justiției; autoritățile administrației publice locale	ONG; OI	Studiu efectuat care include aspecte legislative, cazuistică judiciară, recomandări
		6) Inițierea procedurii de completare a Constituției cu dispoziții privind asigurarea libertății de asociere	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Justiției		Proiect de lege elaborat și adoptat
4	Promovarea dreptului la informare și asigurarea transparenței procesului decizional	1) Desfășurarea campaniilor de sensibilizare a populației, de promovare a cunoștințelor	Anual, 27 septembrie – 3 octombrie	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelaria de Stat; autoritățile administrației publice centrale și locale	ONG	Număr de campanii de informare desfășurate, tipuri de campanii și categorii de beneficiari (din mediul

		r juridice privind formele, metodele și condițiile de solicitare și furnizare a informațiilor oficiale, privind participarea publică la procesul decizional, inclusiv în cadrul Zilelor dreptului de a ști					urban/rural)	
		2) Monitorizarea gradului de implementare de către autoritățile administrației publice centrale și locale a Legii privind transparența în procesul decizional	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelaria de Stat	ONG	Raporturi de evaluare efectuate
		3) Asigurarea accesului la datele statistice, garantându-se protecția informației confidențiale	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Biroul Național de Statistică	ONG	Număr de beneficiari; modalități de acces la datele statistice
		4) Informarea publicului (prin plasarea informației pe panouri informative,	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Autoritățile administrației publice centrale și locale		Număr de informații plasate; număr de persoane audiate; număr de petiții

		pe paginile web ale autorităților publice etc.) despre modul de depunere și examinare a petițiilor, de contestare a acțiunilor și deciziilor autorităților publice sau ale persoanelor competente , precum și despre programul de audiențe					depuse; număr de petiții depuse online	
		5) Asigurarea unui control intern eficient pentru a verifica respectarea legislației la primirea, evidența, examinarea și soluționarea petițiilor	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelariile de Stat; autoritățile administrației publice centrale și locale		Număr de încălcări depistate la primirea, evidența, examinarea și soluționarea petițiilor; procent de adresări repetate; număr de sancțiuni aplicate
		6) Elaborarea de către autoritățile administrației publice centrale și locale a listelor de informații de interes public ce urmează a fi plasate obligatoriu	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelariile de Stat; autoritățile administrației publice centrale și locale		Liste ale informațiilor obligatorii de interes public elaborate și plasate pe paginile web

		pe paginile web ale acestora					
		7) Plasarea și actualizarea informației de interes public pe paginile web ale autorităților publice	Săptăminal	În limitele alocațiilor or bugetare		Autoritățile administrației publice centrale și locale	Număr de proiecte, informații plasate pe pagina web; data ultimei actualizări; număr de accesări
		8) Elaborarea programului de digitalizare a materialelor consacrate drepturilor omului aflate în Biblioteca Națională, la Academia de Științe a Moldovei, la Serviciul de Stat de Arhivă, în instituțiile educaționale și în posesia organelor de drept	Anul 2014	2000,0		Ministerul Culturii; Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Educației; Serviciul de Stat de Arhivă; Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Cancelaria de Stat (Centrul de Guvernare Electronică)	Program elaborat și implementat
		9) Elaborarea standardelor și cerințelor pentru accesul la informație, inclusiv la informația tipărită, TV, digitală (web), la	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Ministerul Educației; Consiliul Coordinator al Audiovizu	Standarde și cerințe elaborate și, după caz, amendamente la legislație elaborate

		materialele educaționale etc., al persoanelor cu dizabilități				alului; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății; Cancelaria de Stat (Centrul de Guvernare Electronică)		
5	Asigurarea activității mijloacelor de informare în masă	1) Asigurarea transparentei în procesul de acordare a licențelor de emisie	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul Coordonator al Audiovizualului		Număr de publicații pe pagina web; număr de solicitări; barometru de opinie publică
		2) Evaluarea cadrului normativ privind acreditarea jurnaliștilor străini	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	ONG	Cadru normativ reexaminat și, după caz, amendamente la legislație elaborate
		3) Revizuirea cadrului legislativ ce reglementează activitatea mijloacelor de informare în masă prin prisma standardelor internaționale	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul Coordonator al Audiovizualului; Consiliul de Presă	ONG	Studiu efectuat și, după caz, amendamente la legislație propuse
		4) Efectuarea unui studiu	Anul 2013	În limitele alocațiilor		Consiliul Coordonator al	ONG	Studiu efectuat și, după caz,

		privind calitatea implementării cadrului legislativ ce reglementează activitatea mass-mediei din perspectiva reflectării volumului de emisie rezervat programelor în limbile minorităților naționale		or bugetare		Audiovizualului; Biroul Relații Interetnice; Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului		amendamente la legislație elaborate
		5) Întreprinder ea de măsuri pentru a proteja mass-media independență și a garanta libertatea de exprimare și de informare	Permanenent	În limitele alocațiilor or bugetare		Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne	ONG	Număr de cazuri de intimidare a jurnaliștilor; număr de petiții /plângeri depuse; număr de sancțiuni aplicate

3. Consolidarea justiției și a instituțiilor pentru protecția drepturilor omului

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) studiu elaborat și recomandări formulate;
- b) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;
- c) hartă a dislocării instanțelor judecătorești optimizată și număr de judecători optimizat;
- d) instanțe judecătorești reorganizate și consolidate;
- e) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;
- f) pagini web funcționale ale instanțelor judecătorești;
- g) sistem de probațiune funcțional.

6	Asigurare a accesului la justiție	1) Efectuarea unui studiu de oportunitate privind optimizarea hărții	Anul 2013	170,6 (bani necesari)		Ministerul Justiției	PNUD	Studiu efectuat; hartă a instanțelor judecătorești optimizată; număr
---	-----------------------------------	--	-----------	-----------------------	--	----------------------	------	--

		dislocării instanțelor judecătorești în scopul consolidării capacităților instituționale ale instanțelor și privind eficientizarea numărului de judecători						de judecători optimizat
		2) Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea Legii privind organizarea judecătorească	Anul 2013	44,1		Ministerul Justiției		Proiect de lege elaborat și adoptat
7	Asigurarea integrității și transparenței sistemului judecătoresc	Organizarea campaniilor de informare privind modul de funcționare a sistemului judecătoresc	Anii 2013-2014	2515,0		Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii		Număr de informații accesibile pe panouri/pagini web; număr de materiale informative privind activitatea instituției
8	Implementarea prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale	1) Ajustarea legislației prin prisma hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului în cauze privind Republica Moldova sau alte state	Permanent	În limitele alocațiilor bugetare		Ministerul Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Centrul pentru Drepturile Omului		Cadru legislativ revizuit; număr de amendamente elaborate
		2) Examinarea	Anul 2013	În limitele		Ministerul Justiției;	ONG	Cadru legislativ

		legislației, a practicilor altor state și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în vederea identificării unor reglementări similare în materie de antecedente penale și determinare a efectului acestora asupra statutului persoanei		alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii		revizuit; număr de țări examinate din perspectiva reglementărilor similare; număr de amendamente elaborate
		3) Sporirea responsabilității persoanelor ale căror acțiuni au condus la încălcarea drepturilor omului prin înaintarea acțiunilor în regres conform legislației în vigoare	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Procuratura Generală; Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii		Număr de acțiuni în regres înaintate
9	Implementarea prevederilor or Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități	1) Realizarea unui studiu privind situația actuală în sistemul de lipsire a capacității și de instituire a tutelei plene pentru	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare	20,0	Ministerul Justiției; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății	OHCHR; ONG	Studiu efectuat; necesități de protecție identificate; modele alternative de protecție propuse; după caz, amendamente la

		persoanele declarate incapabile					legislație propuse
		2) Studierea bunelor practici de legislație stabilite potrivit art.12 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități	Anul 2013	20,0		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății; Centrul pentru Drepturile Omului	PNUD; ONG Studiu efectuat; număr de țări examinate din perspectivă a bunelor practici
		3) Studierea bunelor practici de asigurare a procesului asistat de luare a deciziilor	Anul 2013	20,0		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății; Centrul pentru Drepturile Omului	PNUD; OHCHR Studiu efectuat; număr de țări examinate din perspectivă a bunelor practici
		4) Modificarea Codului civil și a legislației relevante pentru excluderea tutelei plene și pentru introducerea unei instituții de asigurare a suportului în luarea deciziilor	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	PNUD; OHCHR Număr de amendamente la legislație elaborate
		5) Modificarea legislației pentru asigurarea	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetar		Comisia Electorală Centrală	ONG; PNUD; OHCHR Cadru legislativ revizuit; amendamente

		drepturilor civile și politice depline ale persoanelor cu dizabilități		e				prezentate ; număr de persoane cu dizabilități care participă în procesul de luare a deciziilor
		6) Extinderea proiectului-pilot ce prevede amenajarea corespunzătoare a localurilor secțiilor de votare pentru persoanele cu dizabilități de vedere și locomotorii la alegerile parlamentare din anul 2014	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Comisia Electorală Centrală; autoritățile administrației publice locale		Număr de secții de votare amenajate raportat la numărul total de secții; număr de persoane cu dizabilități care au participat la alegeri
10	Eficientizarea sistemului de justiție pentru minori	1) Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ privind procedurile de lucru și de soluționare a cauzelor copiilor aflați în conflict cu legea sub vârsta răspunderii penale, conform	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		Număr de cazuri în care sînt implicați copii sub vârsta răspunderii penale; număr de amendamente elaborate; proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ

		standardelor europene și internaționale privind protecția drepturilor copilului						
		2) Amenajarea în incinta organelor de urmărire penală a unor încăperi destinate audierii minorilor	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală	UNICEF	Număr de încăperi amenajate raportat la numărul total de încăperi destinate audierii
		3) Asigurarea implementării prevederilor legale ce obligă organul de urmărire penală și instanța de judecată să solicite organului de probațiune întocmirea referatului prezentențial de evaluare psihosocială a personalității bănuțitului, învinuitului sau a inculpatului minor	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii		Număr de referate presentențiale solicitate; număr de referate presentențiale întocmite și prezentate
		4) Monitorizarea aplicării legislației în	Anual	60,0	60,0	Procuratura Generală; Ministerul	ONG	Rapoarte de monitorizare

		cauzele penale, civile și contravenționale cu participarea minorilor și elaborarea recomandărilor pe marginea încălcărilor depistate			Afacerilor Interne; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Centrul pentru Drepturile Omului		întocmite; număr de cauze cu participare a minorilor; număr de încălcări depistate; număr de recomandări elaborate; practici modificate în funcție de recomandări
		5) Organizarea activităților de instruire continuă a actorilor implicați în procesul penal cu participarea minorilor (judecător, procuror, avocat, consilier de probațiune, ofițer de urmărire penală, pedagog etc.) prin desfășurare a unor seminare mixte cu accent pe standardele și procedurile justiției pentru minori, abilitățile și cunoștințele specifice	Anual	În limitele alocațiilor bugetare	Institutul Național al Justiției; Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Uniunea Avocaților; Ministerul Educației; Centrul pentru Drepturile Omului	ONG	Număr de seminare de instruire realizate; număr de persoane instruite raportat la numărul total, cu dezagregare pe funcții

		pentru lucrul cu minorii						
		6) Instruirea avocaților specializați în acordarea asistenței juridice garantate de stat în cauzele cu implicarea copiilor	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor bugetare		Institutul Național al Justiției; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat		Număr de cursuri desfășurate; număr de avocați instruiți
		7) Elaborarea unor ghiduri metodologice pentru avocații specializați în acordarea asistenței juridice garantate de stat în cauzele cu implicarea copiilor	Anii 2013-2014	85,7		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Uniunea Avocaților		Ghiduri elaborate și distribuite
1	Asigurarea funcționării sistemului de probațiune	1) Elaborarea programelor comunitare de reintegrare socială	Anul 2014	127,0 (urmează a fi alocați suplimentar)		Ministerul Justiției	ONG	Număr și categorii de programe elaborate și implementate; număr de beneficiari
1		2) Monitorizarea implementării măsurilor alternative la detenție și a respectării drepturilor persoanelor	Anul 2014	200,0 (urmează a fi alocați suplimentar)		Ministerul Justiției; autoritățile administrației publice centrale și locale	ONG	Rapoarte de monitorizare întocmite; număr de încălcări depistate; practici modificate în funcție

		căroră li s-au aplicat astfel de măsuri						de recomandări
1 2	Dezvoltarea metodelor alternative de soluționare a conflictelor	1) Desfășurarea campaniilor de informare a populației cu privire la esența și procedura medierii	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul de mediere; Ministerul Justiției	ONG	Număr de campanii de informare desfășurate; tipuri de campanii și categorii de beneficiari
		2) Efectuarea unui studiu privind implementarea medierii garantate de stat în cauzele penale	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul de mediere; Consiliul Superior al Magistraturii	ONG	Studiu efectuat și, după caz, propuneri prezentate privind îmbunătățirea situației; practici modificate în funcție de recomandări
1 3	Desfășurarea urmăririi penale în condiții adecvate	1) Analiza practicii de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere și întocmirea rapoartelor cu date statistice	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul Superior al Magistraturii; Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Centrul Național Anticorupție		Rapoarte publicate și, după caz, propuneri prezentate privind îmbunătățirea situației; practici modificate în funcție de recomandări
		2) Modificarea Codului penal pentru îmbunătățirea urmăririi	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne		Proiect de lege elaborat și adoptat

		penale a crimelor bazate pe ură						
		3) Amenajarea încăperilor destinate audierilor, inclusiv instalarea camerelor video în aceste încăperi	Anul 2013	3045,0		Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală	UNICEF	Număr de încăperi amenajate raportat la numărul total de încăperi destinate audierilor; identificare a instituțiilor care nu au amenajat astfel de încăperi
		4) Modificarea legislației pentru a permite accesul la materialele aferente cazului, în scopul asigurării unei apărări eficiente în cazurile ce țin de persoanele față de care a fost aplicată arestarea preventivă	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală		Număr de amendamente elaborate și adoptate
		5) Includerea compartimentului "Infrațiuni săvârșite pe bază de ură" în baza de date a Direcției informații și evidențe	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne		Bază de date creată și funcțională ; număr de infracțiuni săvârșite pe bază de ură

		operative a Ministerului Afacerilor Interne						
14	Implementarea sistemului de asistență juridică primară	Efectuarea unui studiu privind crearea mecanismului de acordare de către asociațiile obștești a asistenței juridice primare	Anul 2013	114,9		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției	ONG	Studiu efectuat; mecanism elaborat, adoptat, implementat și testat; număr de beneficiari; număr de asociații obștești care acordă asistență juridică primară
15	Consolidarea capacităților sistemului de asistență juridică calificată garantată de stat și de avocatură	1) Elaborarea unui mecanism de acces la bazele de date pentru verificarea capacității de plată a solicitanților de asistență juridică garantată de stat	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Agenția Relații Funciare și Cadastru		Proiect de lege elaborat și adoptat; mecanism creat
		2) Crearea birourilor de avocați publici în localitățile de reședință ale oficiilor teritoriale ale Consiliului	Anii 2013-2014	977,0 (anual)		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Uniunea Avocaților		Număr de birouri create și amenajate; număr de avocați publici majorat

		Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat					
		3) Efectuarea unui studiu privind aplicarea noilor metode de acordare a asistenței juridice calificate garantate de stat	Anul 2013	172,0		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	Studiu efectuat; în funcție de rezultate și recomandări, proiect-pilot privind acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat elaborat, aprobat și implementat
		4) Efectuarea unui studiu privind necesitățile de personal ale oficiilor teritoriale în contextul lărgirii competenței și Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	Anul 2013	42,7		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției; Ministerul Finanțelor	Studiu efectuat; recomandări formulate; după caz, schemă de încadrare a personalului ajustată și aprobată
		5) Instituționalizarea sistemului de asistență juridică primară prin crearea unei rețele de	Anii 2013-2014	820,0 (anual)		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției;	Rețea de parajuriști în localitățile rurale creată; număr de prestatori de asistență

		parajuriști în localitățile rurale				Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		juridică primară extins
		6) Instituirea schemei de acordare a asistenței juridice garantate de stat în cauze nonpenale	Anul 2013	4500,0	500,0	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției	ONG	Schemă de acordare a asistenței juridice garantate de stat în cauze nonpenale instituită; capacități instituționale consolidate; număr de persoane din mediul rural/urban care au beneficiat de asistență în cauze nonpenale
		7) Desfășurarea campaniilor de informare a publicului cu privire la asistența juridică garantată de stat	Anii 2013-2014	55,0		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Uniunea Avocaților; Ministerul Afacerilor Interne; instituția publică națională a audiovizualului Compania "Teleradio-Moldova"		Număr de materiale publicate; număr de emisiuni radio și TV

		8) Instruirea și acordarea asistenței metodice continue persoanelor autorizate să acorde asistență juridică garantată de stat	Anii 2013- 2014	398,6		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Uniunea Avocaților ; Institutul Național al Justiției		Număr de cursuri de instruire organizate ; număr de persoane care au participat la instruire raportat la numărul total de persoane autorizate; număr de ghiduri metodologi ce distribuite
		9) Elaborarea standardelor de calitate pentru avocați	Anul 2013		250, 0	Uniunea Avocaților ; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției	ONG	Standarde de calitate elaborate, adoptate și implementate; număr de petiții depus; număr de sanțiuni aplicate
1 6	Monitorizarea calității asistenței juridice garantate de stat	1) Elaborarea unui mecanism de monitorizare a calității asistenței juridice garantate de stat	Anul 2013	43,5		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției		Mecanism elaborat și implementat
		2) Monitorizarea calității acordării de către asociațiile obștești a serviciilor de asistență juridică	Anul 2014	28,6		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Uniunea Avocaților		Monitorizare efectuată; rapoarte anuale de evaluare întocmite și difuzate; număr de încălțări

		primară						depistate
		3) Monitorizarea calității asistenței juridice garantate de stat	Anii 2013-2014	42,8 (anual)		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Uniunea Avocaților		Monitorizarea efectuată; rapoarte anuale de evaluare întocmite și difuzate; număr de încălcări depistate
17	Consolidarea capacității Centrului pentru Drepturile Omului	1) Inițierea procedurii de completare a Constituției Republicii Moldova cu dispoziții privind avocații parlamentari	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Justiției; Centrul pentru Drepturile Omului		Proiect de lege elaborat și adoptat
		2) Modificarea legislației pentru aplicarea Principiilor de la Paris (conform rezoluției Adunării Generale a ONU nr.48/134 din 20 decembrie 1993)	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului; Ministerul Justiției	ONG	Proiect de lege elaborat și adoptat
		3) Analiza modului de finanțare a Centrului pentru Drepturile Omului în vederea asigurării funcționării mecanismului național	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului; Ministerul Finanțelor	ONG	Propuneri de îmbunătățire a mecanismului de finanțare prezentate Guvernului

		de prevenire a torturii					
1 8	Asigurare a protecției datelor cu caracter personal	1) Armonizare a legislației naționale cu dispozițiile Directivei 2006/24/CE a Parlamentul ui European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice	Anii 2013- 2014	În limitele alocațiilor or bugetar e		Ministerul Afacerilor Interne; Procuratu ra Generală; Ministerul Tehnologi ei Informați ei și Comunica țiilor; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	Proiect de lege elaborat și adoptat
		2) Organizarea seminarelor și a atelierelor de lucru în vederea promovării necesităților de armonizare a cadrului normativ național sectorial la principiile conținute în	Anii 2013- 2014	În limitele alocațiilor or bugetar e		Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	Număr de seminare organizate ; număr de ateliere de lucru organizate ; număr de amendame nte elaborate și adoptate

		directivele și recomandările Uniunii Europene privind protecția datelor cu caracter personal					
		3) Încheierea Acordului de cooperare dintre Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal și Institutul Național al Justiției în vederea desfășurării cursurilor de instruire pentru judecători și procurori privind protecția datelor cu caracter personal	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	Acord încheiat
		4) Organizarea cursurilor de instruire pentru judecători și procurori privind protecția datelor cu caracter personal	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Institutul Național al Justiției	Număr de cursuri organizate ; număr de judecători/procurori instruiți raportat la numărul total de judecători/procurori

4. Asigurarea dreptului la viață și a dreptului la integritate fizică și psihică

Asigurarea drepturilor persoanelor private de libertate

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;
- b) studiu elaborat și recomandări formulate;
- c) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;
- d) încălcări depistate;
- e) campanii de informare desfășurate;
- f) mecanism de control în sistemul penitenciar, instituit și implementat.

1 9	Asigurare a garanțiilor pentru persoanele private de libertate	1) Efectuarea unui studiu cu privire la necesitatea modificării legislației în vederea asigurării, imediat după privarea de libertate, a examenului medico-legal pentru persoanele reținute sau arestate	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare	Ministerul Sănătății (Centrul de Medicină Legală); Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Ministerul Justiției	ONG	Studiu efectuat și, după caz, propuneri prezentate de îmbunătățirea situației; practici modificate în funcție de recomandări
		2) Instituirea unui mecanism de control în vederea excluderii practicilor de transfer al persoanelor reținute sau arestate în instituții psihiatrice fără control judiciar	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare	Ministerul Afacerilor Interne; Centrul Național Anticorupție; Ministerul Sănătății		Mecanism de control instituit și implementat; număr de persoane transferate
		3) Perfecționarea condițiilor de acordare deținuților a asistenței medicale	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare	Ministerul Sănătății; Ministerul Justiției	ONG	Raport de evaluare efectuat; număr de puncte medicale reutilate; număr de cadre

								medicale calificate raportat la numărul total necesar; număr de petiții din partea deținuților
20	Asigurarea condițiilor corespunzătoare, conforme standardelor internaționale, pentru persoanele private de libertate	1) Examinarea oportunității de eliminare a regimurilor de deținere distincte în cadrul unui tip de penitenciar, stabilind drepturi, obligații și interdicții pentru deținuți în funcție de comportamentul acestora și de respectarea regimului de executare a pedepsei	Anul 2014	În limitele alocațiilor bugetare		Ministerul Justiției	ONG	Studiu efectuat și, după caz, amendamente la legislație prezentate
		2) Crearea condițiilor de executare a arestului contravențional în instituțiile de detenție subordonate Ministerului Justiției	Anul 2014	1160,0		Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne		Condiții create
		3) Efectuarea lucrărilor de	Anul 2013	14128,5		Ministerul Afacerilor Interne		Lucrări efectuate; număr de

		reparație a izolatoarelor de detenție provizorie						izolatoare reparate raportat la numărul total de izolatoare
		4) Modernizare a sistemelor de încălzire, iluminare, alimentare cu apă și de canalizare și efectuarea altor lucrări de îmbunătățire a condițiilor de detenție	Anul 2014	23330,0		Ministerul Justiției		Infrastructură a penitenciarelor renovată; rețele ingineresti reconstruite; utilaje instalate; norme igienico-sanitare stabilite
		5) Revizuirea legislației din perspectiva excluderii normelor care prevăd sancțiunea disciplinară "încarcerarea" pentru minorii condamnați	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Justiției		Cadru legislativ revizuit și, după caz, amendamente la legislație prezentate
2	Asigurare a accesului deținuților la servicii medicale de calitate	1) Efectuarea unui studiu cu privire la oportunitatea transferării serviciului medical din locurile de detenție în subordinea Ministerului Sănătății	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției	ONG	Cadru legislativ revizuit și, după caz, amendamente la legislație prezentate
1		2) Elaborarea, testarea și	Anul 2014	5000,0 (alocații)		Ministerul Afacerilor Interne;		Program elaborat și implementat

		implementarea sistemului informațional automatizat "Registrul persoanelor reținute, arestate și condamnate"		5000,0 (urmează a fi alocați suplimentar)		Ministerul Justiției; Centrul Național Anticorupție; Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Cancelaria de Stat (Centrul de Guvernare Electronică)		at; grad de utilizare a sistemului informațional
2 2	Perfecționarea sistemului de instruire și informare a condamnaților	1) Dezvoltarea continuă a programelor socioeducative și psihocorecționale în penitenciare	Anual	50,0 (anual)		Ministerul Justiției	ONG	Număr de programe implementate pentru diferite categorii de condamnați; număr de condamnați implicați în aceste programe
		2) Asigurarea dreptului de acces la studii/educație pentru adulții/minorii aflați în penitenciare	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Justiției; Ministerul Educației		Număr de condamnați antrenați în procesul de învățământ
2 3	Eficientizarea colaborării cu societatea civilă în vederea informării	Promovarea respectării drepturilor deținuților prin colaborare cu ONG, culte	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Justiției	ONG	Număr de parteneriate; număr de penitenciare care au semnat acorduri

	și a promovării drepturilor omului în sistemul penitenciar	religioase și organizații de binefacere						de colaborare
Prevenirea și combaterea torturii și a altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante								
Indicatori generali ai nivelului de implementare:								
a) mecanism de examinare rapidă și eficientă a plîngerilor privind actele de tortură sau alte rele tratamente elaborat și implementat;								
b) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;								
c) studiu elaborat și recomandări formulate;								
d) instruiri și perfecționări profesionale efectuate;								
e) încălcări depistate;								
f) confidențialitate a întreprinderilor asigurată;								
g) campanii de informare desfășurate.								
2 4	Investigația eficientă a cazurilor de tortură și alte rele tratamente	1) Examinarea oportunității amendării legislației penale în vederea excluderii termenului de prescripție pentru infracțiunile de tortură sau pentru alte rele tratamente	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției		Studiu efectuat și, după caz, amendamente elaborate și prezentate
		2) Efectuarea unui studiu privind numărul și gravitatea cazurilor de tortură sau alte rele tratamente la etapele reținerii, arestului preventiv și ispășirii pedepsei penale	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Centrul pentru Drepturile Omului; Ministerul Justiției	ONG	Studiu efectuat și raport prezentat

		3) Modificarea legislației penale în partea ce ține de combaterea torturii, în conformitate cu standardele internaționale	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare	Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției		Amendamente elaborate
25	Consolidarea capacităților în domeniul prevenirii și combaterii torturii sau a altor rele tratamente	1) Instruirea judecătorilor, procurorilor și a angajaților instituțiilor în a căror custodie se află persoane private de libertate în domeniul prevenirii și combaterii torturii și a altor rele tratamente	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare	Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Consiliul Superior al Procurorilor; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Educației; Ministerul Apărării; Centrul Național Anticorupție		Număr de seminare realizate; număr de persoane instruite raportat la numărul total de judecători/procurori/angajați
		2) Organizarea cursurilor de instruire a colaboratorilor	Anual	65,0	Ministerul Afacerilor Interne		Număr de cursuri de instruire realizate; număr de persoane

		lor organelor de urmărire penală privind obligația de a se autosesiza în cazul deținerii de informații despre cazuri de tortură sau alte rele tratamente						instruite raportat la numărul total de judecători/procurori/polițiști; număr de cazuri de autosesizare de către organele de urmărire penală
26	Perfecționarea mecanismului de examinare rapidă și eficientă a plîngerilor privind actele de tortură sau alte rele tratamente	1) Elaborarea metodicii de identificare și investigare a cazurilor de tortură sau de alte rele tratamente în vederea stabilirii unor raporturi de colaborare între organele competente	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Consiliul Superior al Magistraturii; Serviciul Vamal; Ministerul Justiției; Centrul pentru Drepturile Omului	ONG	Norme metodologice elaborate și implementate
		2) Examinarea în regim prioritar, de către organele competente, a plîngerilor privind actele de tortură sau alte rele tratamente	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Educației; Ministerul		Număr de plîngeri examinate și durata examinării acestora

						Apărării; Centrul pentru Drepturile Omului		
		3) Furnizarea cătref publicul larg (inclusiv prin intermediul mijloacelor de informare în masă) a informației privind numărul de proceduri penale intentate pe cazuri de tortură sau alte rele tratamente și privind evoluția de ansamblu a cauzelor	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Procuratu ra Generală		Număr de conferințe de presă, emisiuni radio și TV, articole din presa scrisă; număr de spoturi publicitare, inclusiv pe paginile web; categoriile de beneficiari; barometru de opinie publică
2 7	Reducerea incidenței cazurilor de tortură și de alte rele tratament e aplicate persoanelor aflate în custodia organelor de urmărire penală	1) Supraveghe rea video a intrărilor și ieșirilor din izolatoarele de detenție provizorie	Anul 2014	20,0		Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Justiției		Număr de izolatoare utilate raportat la numărul total de izolatoare
		2) Ținerea strictă a evidenței persoanelor aflate în custodia organelor de urmărire penală	Perma nent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne; Centrul Național Anticorup ție; Procuratu ra Generală; Serviciul Vamal		Registre structurate și modalitate stabilă de ținere a acestora
		3) Asigurarea condițiilor	Perma nent	20,0		Ministerul Afacerilor Interne;		Număr de încăperi amenajate

		de confidențialitate pentru întreprinderile persoanei aflate în custodia organelor de urmărire penală cu apărătorul			Centrul Național Anticorupție; Procuratura Generală		pentru întreprinderile cu apărătorul raportat la numărul total de încăperi destinate întreprinderilor; confidențialitate a întreprinderilor asigurată
	4)	Asigurarea accesului imediat al persoanei reținute la servicii juridice calificate	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare	Ministerul Afacerilor Interne; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal; Procuratura Generală; Uniunea Avocaților; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat		Mecanism de acces imediat al persoanei reținute la servicii juridice calificate elaborate, adoptat și funcțional; număr de solicitări ale persoanelor reținute de obținere a serviciilor juridice calificate; număr de servicii juridice acordate
	5)	Asigurarea respectării drepturilor persoanei reținute, inclusiv a dreptului de a fi informată despre drepturile	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare	Ministerul Afacerilor Interne; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal; Procuratura Generală		Număr de persoane cărora le-au fost asigurate drepturile menționate; număr de plângeri privind încălcarea drepturilor

		sale și de a primi explicații asupra acestor drepturi, a dreptului de a nu depune mărturii și de a-și anunța rudele sau o altă persoană despre locul în care este deținută					menționate; număr de sancțiuni aplicate
28	Reducerea incidenței cazurilor de tortură și de alte rele tratamente în instituțiile psihiatrice	1) Crearea serviciului de protecție a pacienților în instituțiile psihiatrice prin instituirea unei unități de jurist în schema de încadrare a internatelor psihoneurologice	Anii 2013-2014	160,0 (anual)		Ministerul Finanțelor ; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății; Centrul pentru Drepturile Omului	Serviciu creat și funcțional; regulamentul al serviciului elaborat, adoptat și implementat
		2) Dezvoltarea capacităților profesionale ale angajaților instituțiilor psihiatrice	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	Curriculă de instruire și materiale didactice elaborate; număr de angajați instruiți; criterii elaborate și aplicate de evaluare a performanțelor personalului
		3)	Anul	În		Ministerul	Ghid

		Elaborarea unui ghid metodologic de asistență medicală și documentarea cazurilor de tortură sau de alte rele tratamente suportate de persoanele private de libertate	2013	limitele alocațiilor or bugetare		Sănătății		metodologic elaborat și implementat
		4) Consolidarea capacităților serviciilor de expertiză medico-legală pentru investigarea și documentarea cazurilor de tortură și de alte rele tratamente	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății		Centrul de Medicină Legală utilizat adecvat necesităților; număr de servicii de expertiză cu referință la cazurile de tortură și de alte rele tratamente
		5) Includerea Protocolului de la Istanbul (Manualul ONU pentru investigarea și documentarea eficientă a torturii și a altor tratamente crude, inumane sau degradante) în	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății		Protocolul de la Istanbul distribuit, studiat și promovat pentru utilizarea practică; număr de personal instruit raportat la numărul total (date dezagregate pe mediul urban/rural)

		programele de instruire inițială și continuă a cadrelor medicale						I)
29	Consolidarea mecanismului național de prevenire a torturii	1) Modificarea legislației în vederea înlăturării ambiguităților privind mecanismul național de prevenire a torturii	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului; Ministerul Justiției		Proiect de lege elaborat și adoptat; competențele clar determinate
		2) Sporirea transparenței în funcționarea mecanismului național de prevenire a torturii	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului (Consiliul Consultativ pentru Prevenirea Torturii)	ONG	Rapoarte și recomandări elaborate după fiecare vizită și plasate pe pagina web
		3) Desfășurarea campaniilor de informare a lucrătorilor instituțiilor în a căror custodie se află persoane private de libertate privind competențele, atribuțiile și drepturile membrilor consiliului consultativ în calitate de mecanism	Anual	24,0		Centrul pentru Drepturile Omului; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Educației; Ministerul Justiției; Centrul Național Anticorupție	ONG	Număr de campanii de informare desfășurate; număr de persoane informate, cu indicarea instituțiilor în care acestea activează

		național de prevenire a torturii						
30	Acordarea asistenței juridice calificate victimelor actelor de tortură sau ale altor rele tratamente	Instruirea avocaților privind acordarea asistenței juridice calificate în cauzele privind tortura sau alte rele tratamente	Anual		250,0	Uniunea Avocaților ; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	ONG	Număr de avocați instruiți raportat la numărul total de avocați
31	Reabilitarea victimelor torturii și ale altor rele tratamente	1) Dezvoltarea de parteneriate pentru reabilitarea medico-psihosocială a victimelor torturii și ale altor rele tratamente	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Număr și categorii de programe elaborate și implementate; număr de beneficiari asistați
		2) Consolidarea capacităților instituționale de utilizare a reparațiilor civile ce rezultă din cauzele privind tortura și alte rele tratamente	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Justiției; Uniunea Avocaților ; Consiliul Superior al Magistraturii	ONG	Număr de victime recompensate
32	Sporirea gradului de sensibilizare publică privind fenomenul torturii și altor rele tratamente	1) Desfășurare a unor campanii naționale de informare a populației sub genericul	Anul 2013	40,0		Centrul pentru Drepturile Omului; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Muncii, Protecției	ONG	Număr de conferințe de presă, emisiuni radio și TV, articole din presa scrisă; număr de

e	"Toleranță zero față de relele tratamente"				Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății; Ministerul Educației		spoturi publicitare, inclusiv pe paginile web; categorii de beneficiari
	2) Organizarea , la 26 iunie – Ziua Internațională pentru Susținerea Victimelor Torturii, a campaniilor naționale de comemorare și susținere a victimelor torturii și ale altor forme de violență	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Autoritățile administrației publice centrale și locale		Număr de campanii organizate

Prevenirea și combaterea violenței în familie

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;
- b) încălcări depistate;
- c) campanii de informare desfășurate;
- d) mecanism de prevenire a violenței în familie, inclusiv a hărțuirii sexuale, consolidat.

3 3	Consolidarea mecanismului instituțional în domeniul prevenirii violenței în familie	1) Formarea continuă a specialiștilor în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie	Anual		520,0	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Educației; Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne	ONG	Număr de specialiști instruiți raportat la numărul total de specialiști în domeniu
		2) Instruirea judecătorilor și a procurorilor în domeniul	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior	ONG	Număr de judecători și procurori instruiți raportat la

		adjudecării cauzelor ce țin de violența în familie				al Magistraturii; Curtea Supremă de Justiție; Procuratura Generală		numărul total de judecători și procurori
		3) Consolidarea capacității adăposturilor pentru victimele violenței în familie	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; autoritățile administrației publice locale	ONG	Număr de adăposturi consolidate raportat la numărul total; număr de beneficiari
34	Asigurarea asistenței juridice gratuite victimelor violenței în familie	Instruirea avocaților privind acordarea asistenței juridice victimelor violenței în familie	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Institutul Național al Justiției; Uniunea Avocaților	ONG	Număr de avocați instruiți raportat la numărul total de avocați
35	Promovarea dialogului public în scopul conștientizării de către societatea urmărilor negative ale fenomenului violenței în familie și în	1) Desfășurarea campaniilor de informare și educare a populației și de conștientizare a opiniei publice cu privire la gravitatea fenomenului violenței în familie	Anual	10,0	130,0	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Educației; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Afacerilor Interne; autoritățile administrației	ONG	Număr de emisiuni radio și TV, articole de presă și campanii de informare; categorii de beneficiari

	scopul dezvoltării unor atitudini și comportamente nonviolente					publice locale		
		2) Instruirea colaboratorilor de poliție la tema "Intervenția primară în cazurile de violență în familie"	Anual	15,0		Ministerul Afacerilor Interne	ONG	Număr de seminare realizate; număr de persoane instruite
36	Prevenirea violenței în familie, inclusiv a hărțuirii sexuale a copilului	1) Evaluarea curriculei de învățământ din perspectiva problematice de prevenire a violenței în familie, inclusiv a hărțuirii sexuale	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației	ONG	Număr de discipline evaluate; număr de recomandări elaborate privind prevenirea violenței în familie, inclusiv a hărțuirii sexuale
		2) Desfășurarea programelor de informare privind neadmiterea violenței în familie, inclusiv a hărțuirii sexuale	Anii 2013-2014	15,0		Ministerul Educației; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Afacerilor Interne	ONG	Număr de programe desfășurate în mediul urban/rural

Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- standarde elaborate;
- proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;
- cazuri investigate, dosare intentate;
- măsuri întreprinse, programe elaborate și implementate;
- încălcări depistate;
- campanii de informare desfășurate.

37	Perfecționarea cadrului normativ în vederea	1) Elaborarea standardelor minime de calitate	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei;		Standarde elaborate; număr de victime asistate
----	---	---	-----------	-------------------------------------	--	--	--	--

prevenirii și combaterii traficului de ființe umane	pentru serviciile de protecție și asistență a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane		e		Ministerul Afacerilor Interne		din mediul rural/urban
	2) Elaborarea unui mecanism interministerial de cooperare pentru asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale traficului, abuzului, neglijării și exploatării muncii copiilor	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală	UNICEF; Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii	Mecanism elaborat, adoptat și implementat
	3) Revizuirea și îmbunătățirea legislației relevante în scopul prevenirii și eliminării celor mai grave forme ale muncii copiilor	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		Analiză efectuată; după caz, amendamente la legislație elaborate
	4) Armonizarea legislației naționale cu tratatele internaționale în domeniul	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Secretariatul permanent al Comitetului Național pentru		Proiect de lege elaborat și adoptat

		prevenirii și combaterii traficului de ființe umane				Combater ea Traficului de Ființe Umane; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratu ra Generală		
38	Fortificare a Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane	1) Asigurarea urmăririi în justiție a traficantilor și protecției victimelor traficului de ființe umane în timpul procedurilor penale	Perma nent	În limitele alocațiilor or bugetar e		Ministerul Afacerilor Interne; Procuratu ra Generală		Număr de cazuri investigate ; număr de dosare intentate; număr de victime aflate sub protecție
		2) Acordarea asistenței de criză pentru victimele și potențiale victime ale traficului de ființe umane	Anul 2013	1258,1		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		Număr de victime asistate în cadrul centrelor de asistență și protecție
		3) Îmbunătățir ea situației sociale și economice a femeilor, în special în localitățile rurale, pentru reducerea vulnerabilității în fața	Anual	657,3		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Economie i; autoritățile administr ației publice	Birourile comune de informații și servicii	Programe de creștere economică elaborate și implement ate, în special în localitățile rurale

		traficantilor, conform recomandărilor Comitetului ONU privind drepturile economice, sociale și culturale				centrale și locale		
		4) Instituționalizarea și consolidarea echipelor multidisciplinare la nivelul autorităților administrației publice locale	Anul 2013	250,0		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; autoritățile administrației publice locale		Număr de echipe funcționale ; număr de victime asistate de către echipele multidisciplinare
		5) Elaborarea și implementarea unor politici eficiente pentru copiii victime ale abuzului, neglijării și traficului de persoane, inclusiv asigurarea reintegrării sociale	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Comitetul Național pentru Combaterăa Traficului de Ființe Umane; Ministerul Educației		Programe elaborate și implementate; număr de beneficiari; număr de servicii implementate în mediul urban/rural
39	Promovarea toleranței zero față de traficul de ființe umane	1) Instruirea judecătorilor și procurorilor în domeniul combaterii traficului de ființe umane	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii		Număr de judecători și procurori instruiți în raport cu numărul total de judecători și procurori
		2) Desfășurare	Anual	În limitele		Ministerul Afacerilor		Număr de campanii/a

		a campaniilor de sensibilizare pentru a motiva denunțarea cazurilor ce țin de traficul de ființe umane		alocațiilor or bugetare		Interne; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Educației		cazuri desfășurate; număr de persoane care au denunțat cazuri de trafic de ființe umane
40	Dezvoltarea cooperării internaționale în domeniul prevenirii traficului de ființe umane	Inițierea parteneriatelor bilaterale și multilaterale pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene		Număr de parteneriate inițiate; număr de cazuri de trafic de ființe umane prevenite în urma acestor parteneriate

5. Asigurarea dreptului la educație

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) acces asigurat al tuturor copiilor la servicii educaționale de calitate în mediul rural/urban;
- b) mecanisme și metode de instruire elaborate;
- c) copii rămași fără îngrijire părintească identificați, copii abandonați ca urmare a migrației identificați;
- d) programe elaborate și implementate;
- e) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;
- f) studiu elaborat și recomandări formulate;
- g) instruirii și perfecționări profesionale efectuate.

41	Asigurarea accesului tuturor copiilor la servicii educaționale de calitate	1) Dezvoltarea rețelei de instituții preșcolare și crearea centrelor alternative pentru educația preșcolară	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Biroul Național de Statistică	ONG	Număr de instituții de învățământ preșcolar; număr de centre alternative pentru educație preșcolară în mediul rural/urban; rată de încadrare a copiilor în instituții
----	--	---	-----------	-------------------------------------	--	--	-----	---

							(în comparație cu anii precedenți , începînd cu 2010)	
		2) Asigurarea școlarizării copiilor romi din satele preponderent populate de romi în școlile din comunitate	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației; autoritățile administrației publice locale	OHCHR; UNICEF	Număr de școli în care sînt instruiți copii romi raportat la numărul total de școli; număr de copii romi școlarizați raportat la numărul total de copii romi
		3) Analiza căilor și mijloacelor pentru asigurarea dreptului la educație al copiilor cu dizabilități, inclusiv prin colaborare cu organizațiile și agențiile internaționale competente	Anii 2013-2014	349,0		Ministerul Educației; Biroul Național de Statistică ; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății	ONG	Programe elaborate și implementate; număr de beneficiari (copii cu dizabilități) înmatriculați în instituții de învățămînt preșcolar/ primar/ preuniversitar/ universitar
		4) Sporirea accesului copiilor din mediul rural la educația de bază prin școlarizarea integrală a copiilor de 7-16 ani	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Biroul Național de Statistică	ONG	Număr de școli rurale raportat la numărul de localități rurale; rata școlarizării copiilor din mediul rural, cu

							dezagregarea datelor pe vârste (în comparație cu anii precedenți, începînd cu 2010)	
		5) Asigurarea transportului școlar pentru copiii din localitățile în care nu există școli	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației	ONG	Număr de localități fără școli în care a fost asigurat transportul școlar (în comparație cu anii precedenți, începînd cu 2010)
		6) Asigurarea alimentației copiilor din clasele I-IV, precum și a celor din clasele V-IX provenind din familii socialmente vulnerabile	Anii 2013-2014	290991,0		Ministerul Educației; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; autoritățile administrației publice locale		Număr de școli din mediul rural/urban în care este asigurată alimentația raportat la numărul total de școli
		7) Identificarea copiilor rămași fără îngrijire părintească, a copiilor abandonati ca urmare a migrației și a copiilor din familii vulnerabile	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Educației; Ministerul Sănătății; Biroul Național de Statistică		Ponderea copiilor identificați, cu dezagregare pe vârste, etnie, mediu rural/urban (în comparație cu anii precedenți, începînd cu 2010)
		8) Integrarea	Permanent	995,0		Ministerul Educației;		Ponderea copiilor

		copiilor rămași fără îngrijire părintească în sistemul de educație formală				Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		rămași fără îngrijire părintească integrați în sistemul de educație formală, cu dezagregare pe vârste, etnie, mediu rural/urban (în comparație cu anii precedenți, începînd cu 2010)
		9) Asigurarea accesului copiilor din instituțiile rezidențiale la o educație calitativă și utilă în viață prin: a) asistarea lor în orientarea profesională și în alegerea profesiei; b) educarea lor în ceea ce privește deprinderile de viață	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Biroul Național de Statistică	ONG	Pondere absolvenților instituțiilor rezidențiale; număr de absolvenți ai instituțiilor rezidențiale angajați în câmpul muncii; rata integrării în societate a absolvenților instituțiilor rezidențiale (în comparație cu anii precedenți, începînd cu 2010)
4 2	Sporirea calității învățămînt	1) Modernizarea curriculumului	Anul 2013	În limitele alocațiilor		Ministerul Educației	ONG	Număr de programe revizuite,

tului în domeniul drepturilor omului	preșcolare și școlare în contextul educației privind drepturile omului		or bugetare				modernizate și implementate; număr de ore planificate; număr de beneficiari
	2) Asigurarea didactico-metodică cu materiale privind drepturile omului a: a) învățământului preșcolar și primar (gratis); b) învățământului gimnazial și liceal (prin schema de închiriere); c) învățământului profesional, mediu de specialitate și superior	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației; autoritățile administrației publice locale		Număr de manuale editate; număr de beneficiari din rândul cadrelor didactice; număr de beneficiari din rândul copiilor, cu dezagregare pe vîrste, etnie, mediu rural/urban
	3) Instruirea cadrelor didactice din toate treptele de învățămînt în domeniul drepturilor omului	Anul 2013	26600,0 (suma intră în instruirea cadrelor didactice)		Ministerul Educației		Număr de ore dedicate domeniului drepturile omului; număr de cadre didactice instruite din mediul rural/urban
	4) Evaluarea programelor de studiu	Anul 2014	În limitele alocațiilor or		Ministerul Educației	ONG	Programe evaluate din perspectivă

		ale instituțiilor de învățământ superior din perspectiva drepturilor omului și, în funcție de constatări, ajustarea acestora la principiile și standardele de instruire în domeniul drepturilor omului		bugetare				a drepturilor omului
4 3	Promovarea valorilor democratice și a standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului în instituțiile de învățământ	1) Lansarea Săptămânii drepturilor omului (expoziții de materiale, sondaje de opinii, campanii informaționale privind protecția drepturilor omului și ale copilului)	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Culturii; autoritățile administrației publice locale	ONG	Număr de activități realizate; categorii de beneficiari; număr de participanți
		2) Organizarea de mese rotunde, conferințe, dezbateri, concursuri de creație în domeniul drepturilor omului și ale copilului	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Culturii; autoritățile administrației publice locale	ONG	Număr de activități realizate; tipuri de activități; număr de participanți
4 4	Consolidarea mecanismelor de	1) Asigurarea dreptului la informare a	Anul 2013	14000,0		Ministerul Culturii; Ministerul Educației;	ONG	Număr de biblioteci utilizate raportat la

	informare a tinerilor	tinerilor prin internet, utilizarea bibliotecilor cu echipament modern				Ministerul Tineretului și Sportului		numărul total de biblioteci, cu dezagregare pe mediu rural/urban; număr de beneficiari
		2) Organizarea emisiunilor radio și TV pentru tineri și cu implicarea tinerilor	Anul 2014	50,0		Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Culturii; instituția publică națională a audiovizualului Compania "Teleradio-Moldova"		Număr de emisiuni radio și TV; număr de tineri implicați
4 5	Realizarea dreptului la educație al persoanelor cu dizabilități	1) Asigurarea accesului la educația formală a persoanelor cu dizabilități	Anii 2013-2014	187598,0	275,0	Ministerul Educației; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Număr de tineri cu dizabilități antrenați în educația formală, cu dezagregare pe vîrste, sex, etnie, mediu rural/urban
		2) Adaptarea programelor educaționale la nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități prin implementa	Anii 2013-2014	1497,0	3189,0	Ministerul Educației; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Număr de școli cu programe adaptate raportat la numărul total de școli; număr de beneficiari din mediul rural/urban

		rea metodelor și formelor individualizate de instruire					n	
		3) Elaborarea și implementarea unor metode de educație în vederea eliminării discriminării persoanelor cu dizabilități în instituțiile de învățământ și promovarea unei atitudini tolerante față de aceste persoane	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Metode elaborate, adoptate și implementate
		4) Antrenarea persoanelor cu dizabilități în activități extracurriculare (cultural-artistice și sportive) în vederea facilitării integrării lor în societate	Permanent	132,0		Ministerul Culturii; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Educației; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Număr, tip și conținut al activităților desfășurate; număr de persoane cu dizabilități antrenate în activități extracurriculare, cu dezagregare pe vîrste, sex, etnie, mediu rural/urban
		5)	Anul		9791	Ministerul	ONG	Programe

		Elaborarea și implementarea programelor de perfecționare a pedagogilor care lucrează cu copii cu dizabilități	2014		,0	Educației		elaborate și implementate; număr de pedagogi antrenați, cu dezagregare pe mediu rural/urban
46	Asigurarea unor condiții adecvate de educație	Asigurarea școlilor din mediul rural cu condiții minime de igienă și confort (apă potabilă, apă caldă, agent termic, grupuri sanitare etc.)	Anii 2013-2014	127351,0		Ministerul Educației; Ministerul Sănătății; Ministerul Finanțelor; autoritățile administrației publice locale	ONG	Număr de școli cu condiții adecvate, inclusiv adaptate la nevoile persoanelor cu dizabilități, raportat la numărul total de școli, cu dezagregare pe raioane
47	Promovarea accesului la educație în limba maternă	1) Realizarea unui studiu privind accesul minorităților naționale la educație în limba maternă	Anul 2013		1500,0	Ministerul Educației; Biroul Relații Interetnice	ONG	Studiu efectuat; în funcție de constatări, recomandări implementate
		2) Evaluarea sistemului de învățământ din perspectiva predării limbii de stat	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației	ONG	Studiu efectuat; în funcție de constatări, recomandări implementate

6. Asigurarea dreptului la muncă și la condiții prielnice de muncă

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) plan elaborat, adoptat și implementat;
 b) pliante și alte materiale informative editate și difuzate;
 c) servicii de formare profesională a șomerilor înregistrați prestate;
 d) inegalitatea de gen redusă la angajarea în câmpul muncii.

4 8	Garantare a accesului la serviciile de ocupare promovate pe piața forței de muncă și garantarea protecției sociale în caz de șomaj	1) Elaborarea și implementarea Planului național de acțiuni pentru ocuparea forței de muncă, care să prevadă și incluziunea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; autoritățile administrației publice locale		Plan elaborat, adoptat și implementat; numărul de persoane cu dizabilități angajate în câmpul muncii
		2) Editarea și difuzarea de materiale informative, inclusiv prin intermediul paginilor electronice (online), colaborarea cu mass-media națională și cu cea locală cu privire la serviciile prestate de agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă	Anii 2013-2014	19,2 (anual)		Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; autoritățile administrației publice locale		Număr de pliante și alte materiale informative editate și difuzate; număr de articole și emisiuni din mass-media; număr de accesări
		3) Organizarea în toate raioanele republicii a	Anii 2013-2014	195,7 (anual)		Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de	ONG	Număr de târguri ale locurilor de muncă organizate

		tîrgurilor de locuri de muncă cu participarea agenților economici pentru diverse categorii de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă				Muncă; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		; număr de participanți; număr de angajatori prezenți în cadrul tîrgurilor, cu dezagregare pe mediu rural/urban; număr de persoane angajate în cîmpul muncii grație tîrgurilor de locuri de muncă
49	Extinderea participării pe piața muncii a persoanelor socialmente vulnerabile, inclusiv a celor inactive din mediul rural	Elaborarea și implementarea procedurilor de lucru privind stimularea angajării în cîmpul muncii a persoanelor socialmente vulnerabile	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă	ONG	Proceduri elaborate și implementate; număr de persoane socialmente vulnerabile angajate în cîmpul muncii, cu dezagregare pe criterii de sex, vîrstă, etnie, nivel de educație, mediu rural/urban
50	Adaptarea forței de muncă la cerințele pieței muncii	1) Prestarea serviciilor de formare profesională a șomerilor	Anii 2013-2014	17425,0		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		Tipuri de servicii prestate; număr de șomeri instruiți

		înregistrați la agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă						
		2) Desfășurare a activității "Clubul muncii" pentru categoriile de șomeri care întâmpină greutăți de integrare pe piața muncii	Anii 2013-2014	32,0 (anual)		Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		Număr de șomeri antrenați în activitățile "Clubul muncii"
51	Asigurare a egalității de gen la angajarea în câmpul muncii	Aplicarea principiului egalității de gen în procesul de încadrare în câmpul muncii a șomerilor	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; autoritățile administrației publice locale		Număr de femei plasate în câmpul muncii raportat la numărul de bărbați
52	Implementarea proiectelor privind stimularea reîntoarcerii cetățenilor Republicii Moldova angajați la muncă în străinătate	Acordarea de asistență persoanelor reîntoarse în țară prin antrenarea lor în programe vizînd piața forței de muncă, inclusiv atragerea la cursuri de formare profesională	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Număr de persoane antrenate în programe de formare profesională din categoria celor reîntoarse în țară; număr de persoane angajate în câmpul

								muncii raportat la numărul total
7. Asigurarea accesului la servicii de calitate								
Indicatori generali ai nivelului de implementare:								
a) cadru normativ elaborat și adoptat;								
b) serviciu creat, număr unic pentru apeluri de urgență funcțional;								
c) acces sporit la informare și educarea consumatorilor;								
d) materiale informative editate și distribuite;								
e) persoane cu dizabilități din mediul urban/rural informate.								
53	Implementarea la scară națională a serviciului de urgență 112, incluzând serviciile de localizare	1) Elaborarea, aprobarea și implementarea Programului național de implementare a serviciului de urgență 112	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Cancelaria de Stat (Centrul de telecomunicații speciale); Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Sănătății; Ministerul Apărării		Program elaborat, adoptat și implementat
		2) Crearea Sistemului Național Unic pentru Apeluri de Urgență, utilizând numărul de urgență unic european 112, drept componentă importantă a obligației de asigurare a serviciului universal;	Anul 2014	600000,0 (pentru creare) 80000,0 (pentru întreținere, anual)		Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Sănătății; Ministerul Apărării; Cancelaria de Stat (Centrul de telecomunicații)		Serviciu creat, număr unic pentru apeluri de urgență funcțional

		introducere a numărului unic 112 pentru apeluri de urgență din rețelele de telefonie fixă și mobilă și din rețeaua de telefoane publice, conform standardelor Institutului European de Standardizare în Telecomunicații				speciale); Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației		
		3) Elaborarea și armonizarea cadrului normativ necesar pentru organizarea și funcționarea Sistemului Național Unic pentru Apeluri de Urgență	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației		Cadru normativ elaborat și adoptat
54	Sporirea accesului la informare și educarea consumatorilor	1) Intensificarea procesului de difuzare a informației privind drepturile	Permanent	6000,8		Ministerul Economiei; Agenția pentru Protecția Consumatorilor; autoritățile	ONG	Număr de unități administrative-teritoriale în care au avut loc vizite de consultanță

		consumatorilor prin efectuarea unor vizite de consultanță destinate cetățenilor și agenților economici în toate raioanele republicii			administrației publice locale		ă; număr de vizite de consultanță efectuate; număr de beneficiari
		2) Elaborarea conceptului "Telefonul Copilului" (numărul 116)	Anul 2013		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Consiliul Național pentru Drepturile Copilului	UNICEF; Organizația Internațională pentru Migrație (în continuare – OIM); Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii; Centrul "La Strada"; avocatul parlamentar pentru drepturile copilului; Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei	Concept elaborat, adoptat și implementat
		3) Editarea de broșuri și pliante care să familiarizeze consumatorii cu particularitățile calitative și ecologice	Anual	20,0 (sumă necesară a fi alocată)	Ministerul Economiei; Agenția pentru Protecția Consumatorilor; autoritățile administrației publice	ONG	Număr de materiale informative editate și distribuite

		ale produselor și serviciilor oferite și să descrie modalitățile de protejare a consumatorilor împotriva produselor și serviciilor necalitative sau periculoase				locale		
		4) Derularea unor acțiuni speciale (seminare, reuniuni etc.) în colaborare cu organizațiile de consumatori, inclusiv de Ziua Mondială a Drepturilor Consumatorului	Anual, în luna martie	29,0		Ministerul Economiei; autoritățile administrației publice locale	ONG	Număr de acțiuni speciale desfășurate; număr de participanți
		5) Asigurarea accesibilității informației privind drepturile consumatorului pentru persoanele cu dizabilități	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Economiei; autoritățile administrației publice locale; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Număr de persoane cu dizabilități din mediul urban/rural informate
55	Crearea premiselor de creștere a gradului	Armonizarea cu legislația comunitară	Anual	1000,0		Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare		Număr de acte normative promovate și adoptate

de siguranță alimentară prin armonizarea cadrului normativ cu legislația comunitară și cu standardul Codex Alimentarius	reglementărilor tehnice din domeniul agroalimentar și a normelor sanitare-veterinare				e		
---	--	--	--	--	---	--	--

8. Asigurarea dreptului la ocrotirea sănătății

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;
- b) studiu elaborat și recomandări formulate;
- c) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;
- d) încălcări depistate;
- e) campanii de informare desfășurate;
- f) acces al pacienților la servicii medicale de calitate consolidat;
- g) evaluare realizată a accesului la servicii de sănătate al persoanelor de etnie romă, al persoanelor cu dizabilități și al persoanelor infectate cu HIV/SIDA.

5	Sporirea accesului pacienților la servicii medicale de calitate	1) Dezvoltarea asistenței medicale primare și a asistenței medicale comunitare (îngrijiri la domiciliu, îngrijiri paliative etc.)	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății; Compania Națională de Asigurări în Medicină; autoritățile administrației publice locale		Număr de instituții medicale primare cu statut juridic autonom din localitățile rurale
6		2) Examinarea practicii și legislației altor state privind oportunitatea instituirii expertizei medico-legale private	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății	ONG	Studiu efectuat; număr de țări examinate din perspectiva bunelor practici/ legislației; după caz, amendamente

							nte la cadrul normativ elaborate
		3) Evaluarea accesului la servicii de sănătate al persoanelor sub minimul de existență, al persoanelor de etnie romă, al persoanelor cu dizabilități, al persoanelor infectate cu HIV/SIDA	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății	Studiu efectuat; număr de beneficiari; număr de amendamente propuse; după caz, cadru normativ modificat
		4) Evaluarea accesului la servicii de sănătate al persoanelor fără domiciliu, al migranților și apatrizilor, al persoanelor neasigurate medical etc.	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății	OHCHR; PNUD Studiu efectuat; număr de beneficiari; număr de amendamente propuse; după caz, cadru normativ modificat
		5) Elaborarea unui program național pentru sporirea numărului de persoane asigurate medical	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății	Program elaborat; proporția populației care beneficiază de asigurarea obligatorie de sănătate în mediul urban/rural (în

								comparație cu anii precedenți , începînd cu 2010)
57	Asigurarea respectării drepturilor persoanelor cu deficiențe mintale internate în instituțiile psihiatrice	1) Perfecționarea cadrului normativ în domeniul sănătății mintale și crearea de alternative la spitalizarea bolnavilor cu deficiențe mintale (îngrijire și supraveghere)	Anul 2014	20,0	1500,0	Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Cadru normativ perfecționat și sistem alternativ funcțional; număr de beneficiari
		2) Prevenirea încălcării drepturilor persoanelor cu deficiențe mintale internate în instituțiile psihiatrice	Permanent	29,8 (anual)		Centrul pentru Drepturile Omului; Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Număr de vizite inopinate în instituțiile psihiatrice; număr de rapoarte elaborate și publicate
		3) Identificarea modalității de finanțare a secțiilor de tratament prin constrîngerile	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății; Compania Națională de Asigurări în Medicină; Ministerul Finanțelor		Mecanism de finanțare identificat și implementat
		4) Consolidarea serviciilor ombudsmanului în instituțiile de psihiatrie	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului; Ministerul Sănătății	PNUD	Număr de persoane asistate; număr de plîngeri soluționate ; rapoarte bianuale

		(mecanism independent de soluționare a litigiilor)					publicate	
		5) Efectuarea unui studiu privind fezabilitatea implementării măsurilor neinstituționale prin acordarea serviciilor de sănătate mintală în comunitate	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Afacerilor Interne	PNUD; OHCHR	Studiu efectuat și publicat
		6) Efectuarea unui studiu privind fezabilitatea implementării măsurilor de dezinstituționalizare a beneficiarilor internatelor psihoneurologice	Anii 2013-2014	Mijloace financiare suplimentare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății; Ministerul Finanțelor ; Centrul pentru Drepturile Omului	PNUD; ONG	Studiu efectuat și publicat
		7) Elaborarea unui plan strategic de dezinstituționalizare a adulților din internatele psihoneurologice	Anul 2014	Mijloace financiare suplimentare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății; Ministerul Finanțelor ; Centrul pentru Drepturile Omului	PNUD; ONG	Plan elaborat și adoptat
		8) Revizuirea standardelor de expertiză psihiatrică	Anul 2013	În limitele mijloacelor bugetare		Ministerul Sănătății	PNUD; OHCHR	Regulament al serviciului de expertiză psihiatrică

		și ajustarea lor la standardele internaționale						revizuit și ajustat
58	Promovarea unui mod de viață sănătos în rândul populației	1) Desfășurarea campaniilor de informare referitoare la măsurile de prevenire și reducere a consumului de tutun și alcool	Anual	245,0 (anual) 10,0	655,0 (anual)	Ministerul Sănătății; Ministerul Educației; Ministerul Tineretului și Sportului; Compania Națională de Asigurări în Medicină; instituția publică națională a audiovizualului Compania "Teleradio-Moldova"; autoritățile administrației publice locale	ONG	Număr de campanii de informare desfășurate; număr de participanți
		2) Implementarea unor programe informaționale, culturale și științifice despre daunele consumului de alcool, ale consumului ilicit de droguri și de alte	Permanent	50,0 (anual)		Ministerul Sănătății; Ministerul Educației; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Culturii; instituția publică națională a audiovizualului Compania	ONG	Număr și tip de programe implementate; număr de beneficiari

		substanțe psihotrope asupra persoanei și asupra întregii societăți				“Teleradio-Moldova”		
		3) Evaluarea accesibilității, disponibilității și calității serviciilor medicale, precum și a nivelului de cunoștințe și a deprinderilor practice ale furnizorilor de servicii medicale, prin intermediul chestionarelor și anchetelor	Anul 2013	91,0		Ministerul Sănătății		Raport de evaluare a calității serviciilor medicale realizat; număr de persoane din mediul urban/rural chestionate; număr de furnizori de servicii medicale evaluați; număr de încălcări depistate; număr de beneficiari
59	Sporirea accesului persoanelor la servicii medicale asigurate	Organizarea campaniilor de informare despre serviciile de sănătate garantate, precum și despre drepturile și obligațiile beneficiarilor în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală	Anual	În limitele mijloacelor financiare alocate prin legea anuală a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și mijloacelor		Compania Națională de Asigurări în Medicină; autoritățile administrației publice locale		Număr de campanii de informare desfășurate; număr de beneficiari

				bugetare locale				
9. Asigurarea dreptului la protecție socială								
Indicatori generali ai nivelului de implementare:								
a) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;								
b) studiu elaborat și recomandări formulate;								
c) standarde minime de calitate elaborate pentru serviciile de asistență socială adresate adulților;								
d) venit lunar minim garantat pentru familiile defavorizate asigurat;								
e) implicarea asigurată și garantată a asociațiilor persoanelor cu dizabilități în elaborarea politicii de stat în domeniul de referință;								
f) regulament cu privire la evidența, modul de repartizare și utilizare a locuințelor sociale elaborat.								
60	Eficientizarea sistemului de servicii sociale pentru toate categoriile de beneficiari de asistență socială	1) Elaborarea cadrului normativ pentru implementarea sistemului integrat de servicii de asistență socială	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG; PNUD; OIM	Cadru normativ elaborat și adoptat
		2) Elaborarea unor standarde minime de calitate pentru serviciile de asistență socială adresate adulților	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG; PNUD; OIM	Standarde elaborate și implementate
		3) Asigurarea unui venit lunar minim garantat pentru familiile defavorizate prin acordarea ajutorului social stabilit în funcție de venitul	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Finanțelor; autoritățile administrației publice locale		Număr de familii beneficiare

		global mediu lunar al fiecărei familii						
6 1	Asigurarea dreptului la protecție socială pentru persoanele asigurate	1) Perfecționarea cadrului normativ pentru asigurarea funcționării eficiente a sistemului de asigurări sociale de stat	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		Cadru normativ elaborat și adoptat; sistem de asigurări eficient implementat; număr de beneficiari
		2) Elaborarea unui mecanism care să asigure o relație de dependență directă între suma prestațiilor de asigurări sociale și contribuțiile achitate și stagiul de cotizare	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei		Mecanism elaborat și implementat; cadru normativ elaborat și adoptat; număr de beneficiari
		3) Elaborarea și aprobarea metodologiilor de stabilire a dizabilității și a capacității de muncă	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății	ONG	Metodologie elaborată, aprobată și implementată
		4) Implicarea asociațiilor persoanelor cu dizabilități în elaborarea politicilor de	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Număr de seminare și ateliere de lucru organizate; număr de persoane cu

		stat în domeniul de referință						dizabilități implicate
		5) Lansarea în toate raioanele republicii a săptămânii sub genericul "Toți diferiți – toți egali"	Anual, în luna decembrie	10,0		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Educației; Ministerul Culturii; autoritățile administrației publice locale		Număr de acțiuni realizate; categorii și număr de beneficiari
6 2	Asigurare a dreptului la o viață decentă	Efectuarea unui studiu privind impactul implementării Legii cu privire la minimumul de existență asupra asigurării dreptului la un trai decent	Anul 2014	În limitele alocațiilor bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Economiei; Academia de Științe a Moldovei	Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova; Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova	Studiu efectuat; în funcție de rezultate, amendamente la legislație elaborate
6 3	Asigurare a dreptului la locuințe sociale	1) Elaborarea și promovarea regulamentului cu privire la evidența, modul de repartizare și utilizare a locuințelor sociale	Anii 2013-2014	25,0		Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor		Regulament elaborat și adoptat; rapoarte privind monitorizarea modului de repartizare și utilizare realizate și publicate
		2) Elaborarea standardelor pentru	Anii 2013-2014	25,0		Ministerul Dezvoltării Regionale		Standarde elaborate; număr de locuințe

		locuințele sociale				și Constructiilor		evaluate conform standardelor raportat la numărul total de locuințe
10. Asigurarea dreptului la un mediu sănătos								
Indicatori generali ai nivelului de implementare:								
a) studiu elaborat și recomandări formulate;								
b) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;								
c) drept la apă și sanitație asigurat;								
d) sisteme construite de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor reziduale;								
e) sistem informatic constituit de monitorizare a mediului.								
64	Asigurarea dreptului la apă și sanitație	1) Inventarierea surselor subterane de apă potabilă și controlul calității acestora	Permanent	3500,0		Ministerul Mediului; Academia de Științe a Moldovei		Raport anual de evaluare și reevaluare a rezervelor de apă subterană realizat și publicat; număr de localități în care s-a efectuat inventarierea calității apelor subterane
		2) Monitoringul apelor subterane în vederea protecției lor împotriva poluării și epuizării, precum și a utilizării lor raționale	Permanent	2100,0		Ministerul Mediului; Academia de Științe a Moldovei		Raport anual de evaluare realizat și publicat; coraport în % între apele poluate și nepoluate, grad de poluare; număr de localități monitorizate
		3) Construcția și	Anii 2013-2014	1146275,0		Ministerul Mediului; autoritățile		Număr de instalații reabilitate;

		reconstrucția sistemelor de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor reziduale				e administrației publice locale		lungimea rețelelor reabilitate
		4) Interpretarea, evaluarea conceptului "dreptul la apă" sub aspectul unui drept fundamental	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Academia de Științe a Moldovei		Studiu realizat; dezbateri publice desfășurate; articole publicate
		5) Informarea populației cu privire la măsurile de îmbunătățire a calității apei potabile	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Mediului; autoritățile administrației publice locale		Număr de acțiuni de informare realizate; rata în % a populației informate din mediul urban/rural
65	Managementul integrat al deșeurilor și al substanțelor chimice toxice	Depozitarea controlată și distrugerea deșeurilor și a substanțelor chimice toxice, remedierea solurilor poluate, inclusiv implementarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația	Anul 2013	8000,0	56000,0	Ministerul Mediului; Ministerul Apărării; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Interne; autoritățile administrației publice locale		Cantități de deșeuri și substanțe chimice toxice acumulate, păstrate în depozite și distruse; suprafața solurilor remediate

		<p>pentru Întreținere și Aprovizionare a Alianței Nord-Atlantice (NAMS0) privind distrugerea pesticidelor și produselor chimice periculoase în Republica Moldova</p>						
66	Perfecționarea sistemului de management al mediului	Crearea sistemului informatic de monitorizare a mediului	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare	800,0	Ministerul Mediului; Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor; Cancelaria de Stat (Centrul de guvernare electronică)	ONG	Sistem informatic creat și funcțional
67	Asigurarea accesului la informația de mediu, asigurarea participării publicului la luarea deciziilor de mediu și asigurarea accesului la justiție în probleme de mediu	Elaborarea Planului de acțiuni pentru implementarea Convenției de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Mediului; Academia de Științe a Moldovei	ONG	Plan de acțiuni elaborat, aprobat și implementat

		de mediu						
68	Eficientizarea accesului la justiție în cazurile asociate cu mediul	Instruirea judecătorilor și procurorilor, inclusiv privind drepturile cetățenilor prevăzute de Convenția de la Aarhus	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Consiliul Superior al Procurorilor		Număr de judecători/procurori instruiți raportat la numărul total de judecători/procurori

11. Prevenirea și combaterea discriminării

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;
- b) studiu elaborat și recomandări formulate;
- c) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;
- d) încălcări depistate.

69	Consolidarea mecanismului național pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	1) Instituirea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Parlamentul		Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității instituit
		2) Elaborarea Regulamentului Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Justiției; Parlamentul	PNUD; OHCHR	Regulament elaborat și aprobat
		3) Asigurarea funcționalității Consiliului pentru prevenirea	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Parlamentul		Număr de cauze examinate lunar și anual; număr de decizii

		și eliminarea discriminării și asigurarea egalității					adoptate
		4) Elaborarea planului anual (sau bienal) de activitate a Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	Plan elaborat și implementat
		5) Crearea paginii web a Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, care va oferi informații generale, cunoștințe, activități, practici și documente relevante privind prevenirea tuturor formelor de discriminare	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	Pagină web creată
		6) Monitorizarea gradului de implementare a Legii cu privire la	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	PNUD; OHCHR Raport realizat și publicat

		asigurarea egalității				ării și asigurare a egalității		
70	Informarea și creșterea conștienței publice în domeniul prevenirii și combaterii discriminării, în scopul cultivării spiritului de toleranță, bunăvoință și respect reciproc	1) Derularea unor campanii naționale de promovare a nediscriminării, inclusiv editarea de publicații, organizarea de emisiuni tematice interactive TV și radio	Permanent	40,0 (anual)		Biroul Relații Interetnice; Centrul pentru Drepturile Omului	ONG	Număr de acțiuni de informare
		2) Elaborarea liniilor directoare de comunicare pentru promovarea egalității, respectului reciproc și a diversității	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	ONG; PNUD; OHCHR	Linii directoare aprobate și utilizate
		3) Organizarea campaniilor de sensibilizare a opiniei publice în vederea cultivării culturii de aprecia diversitatea și egalitatea, precum și în vederea prevenirii discriminării	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	ONG	Număr de campanii de informare desfășurate; indice al percepției publice
		4) Instruirea	Permanent	300,0		Institutul Național	ONG; PNUD;	Număr de judecători,

		<p> judecătorilor, procurorilor și polițiștilor în vederea conștientizării gravității fenomenelor de discriminare, rasism și intoleranță</p>			<p> al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Consiliul Superior al Procurorilor; Ministerul Afacerilor Interne; Centrul pentru Drepturile Omului</p>	<p> OHCHR</p>	<p> procurori și polițiști instruiți raportat la numărul lor total</p>
	<p> 5) Realizarea unui studiu privind manifestările de discriminare, evaluarea practicilor de examinare a acestor cazuri</p>	<p> Anii 2013-2014</p>	<p> 230,0</p>		<p> Centrul pentru Drepturile Omului; Ministerul Justiției</p>	<p> ONG; OHCHR</p>	<p> Studiu realizat și, după caz, amendamente la legislație prezentate</p>
	<p> 6) Desfășurare a campaniilor naționale anti HIV/SIDA în vederea schimbării comportamentului discriminatoriu în societate</p>	<p> Anual</p>	<p> În limitele alocațiilor bugetare</p>		<p> Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei</p>	<p> ONG</p>	<p> Număr de campanii de informare desfășurate; indice al percepției publice; incidența HIV/SIDA</p>
	<p> 7) Desfășurare a campaniilor naționale de promovare</p>	<p> Anual</p>	<p> În limitele alocațiilor bugetare</p>		<p> Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării</p>	<p> ONG</p>	<p> Număr de campanii desfășurate; număr de persoane vulnerabile</p>

		a diversității și nediscriminării, luând în considerare lista comprehensivă a criteriilor de discriminare				ării și asigurare a egalității; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății; Biroul Relații Interetnice		; număr de autorități sensibilizate raportat la numărul total de autorități
7 1	Consolidarea mecanismului instituțional de prevenire și combaterile a discriminării	1) Efectuarea unui studiu privind cazuistica națională în domeniul prevenirii și combaterii discriminării	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului; Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Consiliul pentru prevenire a și eliminarea discriminării și asigurare a egalității	ONG; OHCHR	Studiu efectuat; număr de cazuri incluse în studiu
		2) Facilitarea schimbului de experiență dintre mecanismul național de prevenire și combatere a discriminării și instituțiile similare din regiune	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul pentru prevenire a și eliminarea discriminării și asigurare a egalității; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	ONG	Număr de vizite de studiu; număr de participanți implicați la nivel național și internațional
7	Revizuirea	1)	Anul	În		Consiliul		Curriculă

2	componen telor de formare și training specializat în vederea garanțării egalității de șanse în toate domeniile	Elaborarea curriculei pentru instruirea judecătorilo r, procurorilor , ofițerilor de urmărire penală privind mecanismul de aplicare a legislației și a standardelo r în domeniul antidiscrimi nării	2013	limitele alocațiilor or bugetar e		pentru prevenire a și eliminare a discrimin ării și asigurare a egalității		elaborată și implement ată
		2) Promovarea culturii de a aprecia diversitatea , egalitatea și respectul mutual în sistemul educațional (inclusiv prin intermediul cursurilor opționale în domeniul drepturilor omului, educației civice, expozițiilor, fotografiilor , concursurilo r de eseuri etc.)	Anii 2013- 2014	În limitele alocațiilor or bugetar e		Consiliul pentru prevenire a și eliminare a discrimin ării și asigurare a egalității; Ministerul Educației		Număr de eveniment e organizate ; număr de cursuri opționale institute în domeniul drepturilor omului
7 3	Consolidar ea mecanism ului instituțio nal privind egalitatea	1) Consolidare a capacităților unităților gender în cadrul	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetar e		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; autoritățile		Număr de instruiri realizate; număr de persoane instruite din cadrul

	de șanse între femei și bărbați	autorităților administrației publice centrale și locale				administrației publice centrale și locale		autorităților administrației publice centrale și locale
		2) Modificarea legislației, inclusiv a Codului electoral, în vederea instituirii cotei de reprezentare a femeilor în Parlament	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Comisia Electorală Centrală	ONG; OI	Cota de reprezentare a femeilor în Parlament (minimum 33%)
74	Promovarea drepturilor minorităților naționale	1) Organizarea de mese rotunde, conferințe, dezbateri și alte activități pentru promovarea standardelor internaționale privind drepturile minorităților naționale	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Biroul Relații Interetnice; Centrul pentru Drepturile Omului; Academia de Științe a Moldovei; autoritățile administrației publice locale	ONG	Număr de activități realizate; categorii și număr de beneficiari
		2) Promovarea dialogului intercultural și a spiritului de toleranță prin organizarea de manifestări etnoculturale (festivaluri, zilele limbii, zilele	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Biroul Relații Interetnice; Academia de Științe a Moldovei; autoritățile administrației publice locale	ONG	Număr de activități realizate; categorii și număr de beneficiari

		culturii etc.)					
		3) Elaborarea pachetului de politici cu privire la integrarea și dezvoltarea grupurilor lingvistice minoritare	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Biroul Relații Interetnice; Ministerul Educației; Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului	Politici publice elaborate, promovate, adoptate și implementate
		4) Elaborarea și editarea Ghidului pentru familiile rome	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare	Donații externe	Biroul Relații Interetnice	Ghid elaborat și editat; număr de ghiduri repartizate

12. Asigurarea drepturilor copilului

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;
- b) studiu elaborat și recomandări formulate;
- c) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;
- d) strategii și metode elaborate și implementate;
- e) pliante și alte materiale informative editate și difuzate;
- f) mecanism național de adopție consolidat;
- g) protecție acordată copiilor identificați fără însoțitori sau aflați în dificultate pe teritoriul altor state.

7 5	Asigurarea a întreținerii eficiente a minorilor	Revizuirea legislației în vederea perfecționării mecanismului de stabilire a pensiei de întreținere datorată de către părintele care nu participă la întreținerea copilului minor	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	Cadru legal modificat
7 6	Eliminarea abuzului	1) Editarea și	Anual	În limitele		Ministerul Muncii,	Număr de materiale

	față de copii	distribuirea de materiale informative privind prevenirea și combaterea abuzului față de copii		alocații or bugetare		Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Educației; Centrul pentru Drepturile Omului		editate și distribuite
		2) Repatrierea , reintegrarea și protecția copiilor identificați fără însoțitori sau aflați în dificultate pe teritoriul altor state	Permanent	500,0		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	ONG	Număr de copii repatriați anual și forme de protecție acordate acestora
77	Promovarea adopției naționale ca formă specială de protecție a copilului	Promovarea prin mijloace de informare a adopției ca formă de protecție a copilului și promovarea serviciilor de tip familial	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Tineretului și Sportului		Număr de copii adoptați sau plasați în instituții de tip familial (în comparație cu anii precedenți , începând cu 2010)
78	Consolidarea și dezvoltarea capacităților or instituționale în vederea protecției drepturilor copilului	1) Instruirea inițială și continuă în domeniul drepturilor copilului a asistenților sociali comunitari și a angajaților din serviciile	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Educației; Ministerul Afacerilor Interne; autoritățile administrației		Număr de seminare realizate; număr de persoane instruite raportat la numărul lor total

		sociale				publice locale		
		2) Verificarea modului de implementare a mecanismelor de interzicere a propagandei violenței și pornografiei în programele TV și radio	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul Coordonator al Audiovizualului; Consiliul de Presă; Ministerul Culturii; (Agenția de Stat pentru Protecția Moralității); Ministerul Educației; Ministerul Afacerilor Interne	ONG	Număr de încălcări depistate; număr de sancțiuni aplicate
		3) Elaborarea și implementarea mecanismului de asigurare a protecției copiilor în mediul online (internet)	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Culturii; (Agenția de Stat pentru Protecția Moralității)	ONG	Mecanism elaborat, aprobat și implementat
		4) Crearea de către instituția ombudsmanului a Consiliului Copiilor – forum de discuții pentru copii în vederea mobilizării copiilor, a părinților și	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului		Număr de consilii create; număr de beneficiari

	a comunității pentru promovarea și protecția drepturilor copilului						
	5) Organizarea în raioanele republicii a ședințelor periodice ale consiliilor copiilor, atrăgând în dezbateri copiii, în vederea creării oportunităților pentru dialog și implicare	Perma nent	În limitele alocațiilor or bugetar e	1400 ,0	Centrul pentru Drepturile Omului	ONG	Număr de ședințe organizate ; număr de beneficiari
	6) Organizarea forumului internațional al ombudsma nilor pentru drepturile copilului în scopul schimbului de practici și al promovării imaginii Republicii Moldova sub aspectul protecției drepturilor copilului	Anul 2013	198,5		Centrul pentru Drepturile Omului	ONG	Forum internațional organizat

13. Promovarea și asigurarea drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) planuri elaborate și implementate;
- b) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;

- c) studiu elaborat și recomandări formulate;
d) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;
e) campanii de informare desfășurate;
f) acces la justiție asigurat pentru locuitorii din regiunea transnistreană;
g) centre de informare create;
h) organisme internaționale sensibilizate;
i) reprezentanțe ale Centrului pentru Drepturile Omului deschise.

7 9	Crearea mecanismului național de monitorizare a respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană	1) Elaborarea și implementarea de către autoritățile administrației publice centrale și locale din zonele limitrofe a planurilor de acțiuni privind colectarea datelor și monitorizarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelaria de Stat (Biroul pentru reintegrare); Comisia guvernamentală pentru reintegrarea țării; autoritățile administrației publice centrale și locale din zonele limitrofe	ONU; Consiliul European (în continuare – CE)	Planuri elaborate și implementate; număr de rapoarte întocmite în baza datelor colectate; număr de rapoarte publicate
		2) Crearea unor centre de informare cu sediul în orașele Rezina și Rîbnița, care să ofere consultanță populației din regiunea transnistreană	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare	Proiect finanțat de CE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Cancelaria de Stat (Biroul pentru reintegrare)	ONG; CE	Centre de informare create și funcționale
		3) Sensibilizarea organismelor	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene		Număr de cazuri raportate; organisme internaționale

		<p>internaționale și a misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova asupra cazurilor de încălcare a drepturilor omului în regiunea transnistreană</p>		e		<p>; Cancelaria de Stat (Biroul pentru reintegrare)</p>		<p>ale și misiuni diplomatice sensibilizate</p>
		<p>4) Deschiderea unei reprezentanțe a Centrului pentru Drepturile Omului în satul Varnița</p>	<p>Anii 2013-2014</p>	<p>173,9</p>		<p>Centrul pentru Drepturile Omului; Cancelaria de Stat (Biroul pentru reintegrare)</p>		<p>Reprezentanță creată și funcțională; număr de adresări din partea populației</p>
80	<p>Asigurarea accesului la justiție pentru locuitorii din regiunea transnistreană</p>	<p>1) Evaluarea posibilității de extindere a programului de asistență juridică garantată de stat pentru locuitorii regiunii transnistrene</p>	<p>Anii 2013-2014</p>	<p>În limitele alocațiilor or bugetare</p>		<p>Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Uniunea Avocaților; Ministerul Justiției; autoritățile administrației publice centrale și locale</p>		<p>Evaluare efectuată; acțiuni întreprinse în urma constatărilor</p>
		<p>2) Extinderea competențelor avocaților, inclusiv prin perfecționare</p>	<p>Anii 2013-2014</p>	<p>În limitele alocațiilor or bugetare</p>		<p>Uniunea Avocaților; Ministerul Justiției; Consiliul Național</p>		<p>Competențe extinse; număr de cazuri în care avocații au prestat</p>

		ea cadrului legal în domeniu, astfel încât aceștia să poată presta servicii în regiunea transnistreană				pentru Asistență Juridică Garantată de Stat		servicii în regiunea transnistreană
		3) Instituirea unui mecanism comun (cu implicarea organismelor internaționale) de monitorizare periodică a condițiilor de detenție din instituțiile de detenție din regiunea transnistreană	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului; Cancelaria de Stat (Biroul pentru reintegrare); Ministerul Justiției	ONU; CE	Mecanism instituit; număr de vizite efectuate
		4) Introducerea mecanismului de reabilitare a persoanelor private arbitrar de libertate în regiunea transnistreană	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelaria de Stat (Biroul pentru reintegrare); Ministerul Justiției; Ministerul Finanțelor	ONU; CE	Mecanism elaborat; număr de victime asistate
81	Asigurarea dreptului la educație și instruire al	1) Creșterea numărului de locuri finanțate din buget în instituțiile de	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelaria de Stat (Biroul pentru reintegrare); Ministerul Educației;		Număr de locuri bugetare

	locuitorilor din stînga Nistrului	învățămînt superior pentru absolvenții din regiunea transnistreană				Ministerul Finanțelor		
		2) Organizarea unor cursuri gratuite de studiere a limbii de stat pentru persoanele domiciliat în localitățile din stînga Nistrului	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelaria de Stat (Biroul pentru reintegrare); Ministerul Educației; autoritățile administrației publice centrale și locale		Număr de cursuri realizate; număr de beneficiari; calitatea cursurilor evaluată de experți independenți
8 2	Asigurarea drepturilor sociale ale locuitorilor din stînga Nistrului	1) Elaborarea unui mecanism de asigurare și protecție socială (cu pensii, indemnizații, plăți sociale) a locuitorilor din regiunea transnistreană	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelaria de Stat (Biroul pentru reintegrare); Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Casa Națională de Asigurări Sociale		Mecanism realizat; număr de beneficiari
		2) Modificarea Legii privind indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor în Banca de Economii, pentru includerea locuitorilor din	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Cancelaria de Stat (Biroul pentru reintegrare); Ministerul Economiei; Ministerul Finanțelor		Lege modificată; număr de beneficiari

		regiunea transnistreană						
14. Educarea și informarea cu privire la drepturile omului								
Indicatori generali ai nivelului de implementare:								
a) planuri elaborate și implementate;								
b) studiu elaborat și recomandări formulate;								
c) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;								
d) campanii de informare desfășurate.								
8 3	Ridicarea nivelului de pregătire profesională, culturală, morală și disciplinară a cetățenilor în domeniul drepturilor omului	1) Elaborarea și implementarea unor programe speciale de instruire în domeniul drepturilor omului pentru funcționarii publici, sindicate și patronate, ziașiști, medici etc.	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova; Consiliul Coordonator al Audiovizualului; autoritățile administrației publice centrale și locale	Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova; Uniunea Jurnaliștilor din Moldova	Număr de programe implementate; număr de persoane instruite
		2) Formarea continuă a judecătorilor și procurorilor cu privire la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a organelor convenționale ale ONU	Permanent	În limitele alocațiilor or bugetare		Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Consiliul Superior al Procurorilor	PNUD; OHCHR	Număr de judecători și procurori instruiți anual raportat la numărul total de judecători și procurori
		3) Desfășurare a unor campanii de informare și	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Consiliul Superior al Magistraturii;	ONG	Număr de campanii de informare desfășurate

		instruire a jurnaliștilor cu privire la modul de prezentare a informației privind infracțiunile comise și vinovăția persoanelor , în vederea asigurării prezumției nevinovăției		e		Consiliul Coordonator al Audiovizualului		e; număr de jurnaliști instruiți
84	Consolidarea politicilor regionale de protecție a drepturilor omului	Elaborarea și implementarea în cadrul tuturor unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea a planurilor de acțiuni în domeniul drepturilor omului	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului; autoritățile administrației publice locale	ONG	Planuri de acțiuni elaborate și implementate; grad de implementare a acțiunilor planificate

15. Libertatea de conștiință, de gândire și de religie

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) studiu elaborat și recomandări formulate;
- b) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;
- c) libertate de conștiință, de gândire și de religie asigurată.

85	Promovarea unei culturi de apreciere a diversității religioase și a diversității convingerilor	1) Analiza curriculei de învățământ preuniversitar din perspectiva libertății religioase și a convingerilor	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Educației	ONU	Număr de discipline analizate; număr de recomandări propuse și acceptate
		2) Facilitarea dialogului privind	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or		Comisia drepturile omului și relații	ONG	Număr de consultări; număr de recomandări

		problema dreptului la proprietate (asupra terenurilor ce aparțin Bisericii Catolice și Bisericii Ortodoxe)		bugetare		interetnice a Parlamentului; Ministerul Justiției; Cancelaria de Stat; Centrul pentru Drepturile Omului; Biroul Relații Interetnice		ri înaintate și acceptate
86	Ridicarea nivelului de pregătire profesională în domeniul libertății de conștiință, de gândire și de religie	Desfășurarea la nivel național a seminarelor și a conferințelor pentru judecători și procurori privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Procuratura Generală	OHCHR	Număr de judecători/procurori instruiți raportat la numărul total de judecători/procurori

16. Drepturile persoanelor apatride, ale migranților, ale refugiaților și ale solicitanților de azil

Indicatori generali ai nivelului de implementare:

- a) proiect elaborat și adoptat de modificare a cadrului normativ;
- b) studiu elaborat și recomandări formulate;
- c) instruirii și perfecționări profesionale efectuate;
- d) drepturi ale emigranților moldoveni asigurate;
- e) campanii de informare desfășurate;
- f) drepturi ale străinilor în Republica Moldova garantate;
- g) Centrul de plasament temporar al străinilor din cadrul Biroului pentru Migrație și Azil, consolidat.

87	Armonizarea legislației naționale în domeniul migrației cu standardel	1) Completarea art.362 ¹ din Codul penal în scopul exonerării victimelor migrației	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Ministerul Justiției	OIM	Proiect de lege elaborat și adoptat
----	---	---	-----------	-------------------------------------	--	---	-----	-------------------------------------

	e statelor membre ale UE și cu prevederile Protocolului împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare, adițional la Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate	ilegale de răspundere penală pentru trecerea ilegală a frontierei de stat						
		2) Transferare a din Codul penal în Codul contravențional a articolelor privind trecerea ilegală a frontierei de stat de către migranții iregulari	Anul 2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției	OIM	Studiu realizat și, după caz, amendamente la legislație propuse
88	Asigurarea drepturilor emigranților or moldoveni	1) Consolidarea capacităților Departamentului Afaceri Consulare al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene în acordarea serviciilor de calitate moldovenilor de peste hotare	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și oficiile consulare din țările de destinație	OIM	Număr de moldoveni care și-au exercitat dreptul la vot în afara țării; număr de asociații diasporale moldovenești active în țările terțe; număr de asociații ale migranților care au beneficiat de sprijin și îndrumare din partea oficiilor consulare din țările de

							destinație; număr de angajați consulari care au participat la sesiunile de instruire privind consolidarea legăturilor cu diaspora moldovenească; număr de asociații diasporale capabile să contribuie la autoadministrarea diasporei și care pot deveni puncte de legătură pentru moldovenii de peste hotare
		2) Efectuarea unei analize a prevederilor naționale care obligă adulții să prezinte acordul ambilor părinți autentificat notarial pentru a emigra; ajustarea acestor prevederi la standardele	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetare		Centrul pentru Drepturile Omului; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Afacerilor Interne	Studiu efectuat și, după caz, proiect de lege elaborat și adoptat

		internaționale în domeniul drepturilor omului						
		3) Încadrarea temporară în sistemul de sănătate al Republicii Moldova și al țărilor de destinație a moldovenilor care au emigrat în scop de muncă și negocierea portabilității reciproce a beneficiilor de protecție a sănătății între Republica Moldova și țările de destinație	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Sănătății		Număr de emigranți încadrați în sistemul public de asigurare a sănătății din Republica Moldova; număr de emigranți încadrați în sistemul public de asigurare a sănătății din țările de destinație; sondaje, studii, opinii ale experților independenți
		4) Negocierea acordurilor bilaterale în domeniul muncii și al securității sociale între Republica Moldova și țările de destinație a lucrătorilor migranți moldoveni	Anii 2013-2014	972,6		Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Casa Națională de Asigurări Sociale		Număr de proiecte de acorduri bilaterale în domeniul muncii și al securității sociale elaborate; număr de acorduri bilaterale semnate și/sau ratificate
8 9	Garantare a drepturilor străinilor în	1) Revizuirea Hotărârii Guvernului nr.493 din	Anul 2013	În limitele alocațiilor or bugetar		Ministerul Afacerilor Interne	ONG; OIM	Cadru normativ revizuit

	Republica Moldova	7 iulie 2011 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului de Plasament Temporar al Străinilor, în vederea includerii prevederilor ce țin de plasarea în izolatoare din motive de securitate		e				
		2) Revizuirea Legii cetățeniei Republicii Moldova în vederea micșorării termenului de naturalizare pentru cetățenii străini, apatrizi, refugiați și beneficiari de protecție umanitară	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne		Cadru normativ revizuit; proiect de lege elaborat și adoptat
		3) Revizuirea Legii cu privire la statutul juridic al cetățenilor străini și al apatrizilor în Republica Moldova; transferarea întregului pachet ce ține de drepturile și	Anii 2013-2014	În limitele alocațiilor or bugetare		Ministerul Afacerilor Interne		Cadru normativ revizuit; proiect de lege elaborat și adoptat

		obligațiile străinilor în Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova					
		4) Completarea Legii privind azilul în Republica Moldova în conformitate cu Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și la conținutul protecției acordate	Anul 2013	În limitele alocațiilor bugetare		Ministerul Afacerilor Interne	Proiect de lege elaborat și adoptat
		5) Asigurarea	Anul 2014		Surse	Ministerul Muncii,	Număr de străini

		procesului de integrare a străinilor în Republica Moldova și respectarea drepturilor acestora stabilite prin lege			externe	Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Sănătății; Ministerul Educației; Ministerul Afacerilor Interne		asistați; număr de străini încadrați
		6) Desfășurare a la nivel național a seminarelor și a conferințelor pentru judecători și procurori privind problemele azilului, apatridiei și protecției refugiaților	Anual	În limitele alocațiilor or bugetare		Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Procuratura Generală	OIM; Întitul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați	Număr de judecători și procurori instruiți raportat la numărul total de judecători și procurori
		7) Consolidarea și dezvoltarea capacităților și serviciilor (juridice, psihologice, sociale, medicale etc.) acordate străinilor luați în custodie publică (Centrul de plasament temporar al străinilor din cadrul Biroului pentru Migrație și Azil); instituirea unităților de	Anul 2013		Surse externe	Ministerul Afacerilor Interne		Capacități consolidate; număr de servicii disponibile pentru străinii plasați în Centrul de plasament temporar al străinilor; număr de străini plasați în Centrul de plasament temporar al străinilor care au beneficiat de servicii

		psiholog și asistent social în cadrul Centrului de plasament temporar al străinilor						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

*[Partea a II-a în redacția Hot.Parl. nr.327 din 27.12.2012, în vigoare
08.03.2013]*